

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Siret Siim

**TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASESINDUSE EDUKUS KÕRGHARIDUSE
RAHASTAMISE SUURENDAMISE KAMPAANIAS**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Kristiina Tõnnisson, PhD

Tartu 2024

Autorsuse deklaratsioon

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Töö sõnade arv: 9567

Siret Siim, 15.01.2024

Annotatsioon

2022/23 õppeaasta kujunes kõrghariduse rahastamise kampaaniaperioodiks, mille tähtsamateks osalisteks olid Rektorate Nõukogu ja ülikoolid, erinevad poliitikud ning üliõpilased. Bakalaureusetöö uurib huvigruppide edukust poliitikakujundamise mõjutamisel kampaanias osalenud Tartu Ülikooli üliõpilasesinduse (TÜÜE) ja selle tegevuste näitel. Uurimuse eesmärk on analüüsida organisatsiooni osalemise edukust kampaanias meediakajastuste arvu kaudu, keskendudes erinevate aktsioonide ja sõnavõtude kajastustele meedias. Lisaks uurib töö kampaaniategevuste edu ja ebaedu põhjuseid.

Dokumendi sisuanalüüsi ja ekspertintervjuude sisuanalüüsi põhjal selgus, et TÜÜE osalust kampaanias saab pidada edukaks, sest sellel oli kampaaniaperioodi õppeaastal eelmisest õppeaastast kuus korda rohkem meediakajastusi, millest üle poole (66) olid kõrghariduse rahastamise teemalised. Ekspertide üldine tunnetus oli, et üliõpilased olid liiga passiivsed ja konventsionaalsed, kuid TÜÜE paistis silma kõige aktiivsema esindusena. Samas nenditi, et ilma nende aktsioonide ja meediakajastusteta oleks tudengite toimetulekut puudutavate punktide saavutamine koalitsioonileppesse olnud palju keerulisem. Kõige paremini jäi meelde sentide kõlistamise aktsioon, mille õnnestumisele ja meediatähelepanu saavutamisele aitasid kaasa hea ajastus, konflikti olemasolu ning edukas inimeste mobiliseerimine.

Abstract

The academic year 2022/23 emerged as a campaign period for higher education funding, with key participants being Universities Estonia, various politicians, universities, and university students. The bachelor's thesis examines the success of interest groups in influencing policy making, using the example of University of Tartu Student Union (UTSU) and its activities during the campaign period. The aim is to analyze the organization's success in the campaign through media coverage, focusing on various actions and statements covered in the media. Additionally, the thesis investigates the reasons for the success and failure of campaign activities.

Based on the qualitative content analysis of documents and expert interviews, it can be said that UTSU's participation in the campaign was successful, because it had six times more media coverage during the campaign period compared to the previous academic year, with over half (66) of it related to higher education funding. Experts generally perceived university students as too passive and conventional, although UTSU was mentioned as the most active and prominent student union in the media. Nevertheless, without their actions and media coverage, achieving goals related to student economic aid in the coalition agreement would have been much more challenging. The most memorable action was the jingling of coins during the academic year opening ceremony and the aspects of good timing, conflict, a unique concept, and effective mobilization of students helped to gain more media coverage and obtain success.

Sisukord

Sissejuhatus.....	6
1. Poliitikate kujundamine	8
1.1. Poliitikakujundamise etapid.....	8
1.2. Huvigrupid poliitikakujundamises.....	11
2. Huvigruppide võimalused ja edukus poliitikakujundamises	14
2.1. Huvigruppide võimalused erinevates poliitikakujundamise etappides.....	14
2.2. Huvigruppide edukus poliitikate kujundamisel	17
3. TÜ üliõpilasesindus kõrghariduse rahastamise kampaanias	19
4. Metoodika	21
4.1. Andmete kogumise meetodid.....	21
4.2. Andmeanalüüsi põhimõtted	22
5. TÜÜE tegevused ja nende kajastus meedias.....	24
5.1. Ülevaade TÜÜE kajastusest meedias	24
5.2. Hinnang TÜÜE tegevuse edukusele	27
5.3. TÜÜE tegevuse edukuse põhjused	31
Kokkuvõte.....	36
Kasutatud kirjandus	38
Analüüsitud meediakajastused.....	44
Intervjuude nimekiri.....	51
Intervjuude kava.....	52
Intervjuude koodipuu	55
Lihtlitsents.....	57

Sissejuhatus

Kõrghariduse rahastamise temaatika hakkas Eesti poliitilisel tasandil tugevamalt tõstatuma 2021. aasta lõpus, kui oktoobris moodustati Riigikogus kõrghariduse toetusrühm, mille esimeheks sai Margit Sutrop. Ta tõi välja, et kõrghariduse alarahastatus on hakanud ohustama õppekvaliteeti ning samuti on puudu spetsialistidest, keda koolitavad välja ülikoolid (Riigikogu 2021). Toetusrühma loomisest saadik on teemat arutletud Riigikogus riiklikult olulise teemana kultuurikomisjoni algatusel ning lisaks on arutelusid algatanud ka eelmainitud toetusrühm. Lisaks sellele ilmus 2022. aasta kevadel Arenguseire Keskuse raport kõrghariduse tulevikust, mis tõi välja probleeme nii kõrghariduse osakaalu, tööturule sisenemise kui ka kõrghariduse ligipääsetavuse vallas (Arenguseire Keskus 2022).

Üliõpilaste huvide eest seisva huvikaitseorganisatsioonina hakkas teemal sõna võtma ja aktsioone korraldama Tartu Ülikooli üliõpilasesindus (TÜÜE), mille volikogu võttis 2023. aasta Riigikogu valimiste eel vastu viis kõrghariduse rahastamisega seotud seisukohta (TÜÜE 2023). Erakondade valimisprogrammide avalikustamise käigus selgus, et varasemast rohkem oli suurimate erakondade valimisprogrammides kõrghariduse rahastamisega seotud punkte ning koalitsioonileppesse kirjutati sisse ülikoolide tegevustoetuse, õppelaenu mahtude suurendamine ja vajaduspõhise õppetoetuse kahekordistamine (Vabariigi Valitsus 2023).

2022/23 õppeaastal toimus nii TÜÜE kui ka teiste organisatsioonide (Eesti Rektorete nõukogu (edaspidi ka Rektorete Nõukogu), Eesti Üliõpilaskondade Liit (EÜL)) korraldatud ja läbiviidud tegevusi, et suurendada teadlikkust kõrghariduse alarahastatusest ning kujundada avalikku arvamust poliitikute ja erakondade survestamiseks. TÜÜE üliõpilasesindus lähtus oma kampaanias vastuvõetud seisukohtadest ja püüdis nende teemade tõstatamise poole meedias. TÜÜE ning nende korraldatud aktsioonid ja tegevused olid kajastatud erinevates uudiste portaalides, raadios ja televisioonis õppeaasta vältel mitmel korral.

Selle uurimuse eesmärk on analüüsida TÜÜE üliõpilasesinduse osalemise edukust kõrghariduse rahastamise kampaanias, keskendudes organisatsiooni ja kampaaniategevuste kajastusele meedias. Täpsemalt uuritakse, kui suur oli TÜÜE meediakajastus, milline oli see võrreldes eelmise õppeaastaga ning kuidas tunnetasid üliõpilasesinduse ja üliõpilaste tegevusi ning edukust

erinevad teemaga lähedalt seotud eksperdid. Eesmärgi saavutamiseks on töös püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

- Kui edukas oli Tartu Ülikooli üliõpilasesinduse osalemine kõrghariduse rahastamise kampaanias ning milline ja kui suur oli selle kajastus meedias?
- Millistel põhjustel oli üliõpilasesinduse kampaania edukas või ebaedukas?

Käesoleva uurimuse teoreetiline raamistik põhineb poliitikakujundamise erinevatel etappidel ning arusaamal, et huvigruppidel on erinevad viisid ja võimalused poliitikakujundamise mõjutamiseks. Seega keskendutakse TÜ üliõpilasesinduse kui üliõpilaste huvigruppi esindava huvikaitseorganisatsiooni edukuse ja selle põhjuste uurimisele kõrghariduse rahastamise poliitika kujundamise mõjutamisel.

Käesoleva uurimuse puhul on tegemist kvalitatiivse juhtumiuuringuga, et uurida huvigruppide edukust poliitikakujundamisel TÜÜE kampaaniategevuste näitel. Uurimisküsimustele vastamiseks kasutatakse kahte tüüpi andmeid. Esiteks kogutakse kokku kõik meediakajastused, milles on mainitud TÜ üliõpilasesindust või selle juhatuse liikmeid. Kampaaniaperioodina uuritakse 2022/23 õppeaastat ning võrdlusperioodiks on võetud 2021/22 õppeaasta meediakajastused. Teiseks viiakse läbi viis poolstruktureeritud süvaintervjuud kõrghariduse rahastamise kampaaniaga seotud ekspertidega, kes ei ole Tartu Ülikoolist, et tagada võimalikult suur objektiivsus TÜ üliõpilasesinduse suhtes. Meediakajastuste puhul kasutatakse dokumendianalüüsi ning intervjuude analüüsimiseks induktiivse lähenemisega kvalitatiivset sisuanalüüsi. Mõlemat tüüpi andmed toetavad kombineerituna uurimisküsimustele vastamist ja eesmärgi saavutamist.

Töö kahes esimeses peatükis antakse ülevaade teoreetilisest raamistikust, lähtudes poliitikate kujundamisest ning huvigruppide võimalustest ja edukusest poliitikakujundamises. Seejärel tutvustatakse uuritavat juhtumit, kus antakse ülevaade TÜ üliõpilasesinduse seisukohtadest ja tegevustest kõrghariduse rahastamise kampaanias. Sellele järgneb metoodikat tutvustav peatükk, pärast mida antakse ülevaade analüüsist ja selgunud tulemustest.

1. Poliitikate kujundamine

Käesolevas peatükis antakse ülevaade poliitikakujundamise tsükli etappidest ning huvigruppidest ja nende rollist poliitikakujundamise protsessis. Esimeses alapeatükis avatakse täpsemalt poliitikakujundamise etappe ning teises keskendutakse huvigruppidele.

1.1. Poliitikakujundamise etapid

Poliitikakujundamise protsesse on uuritud juba mitmekümneid aastaid, et anda poliitikate kujundamisele kindlam raamistik, mis aitaks selle keeruka ja paljude teguritega protsessi muuta analüüstitavamaks ja hoomatavamaks (Sabatier & Weible 2014: 5-9). Howlett, Ramesh ja Perl (2009) on sõnastanud poliitikakujundamise tsükli mudeli, mis on saanud laialdaselt levinuks (Howlett 2013; Capano & Pritoni 2020) ning mis koosneb viiest erinevast etapist: (1) päevakorra seadmine, (2) poliitika väljaarendamine, (3) otsustamine, (4) poliitika rakendamine, (5) poliitika hindamine. Mudeli juures on oluline välja tuua, et reaalses elus ei toimu poliitikakujundamine nii selgepiiriliste etappidena, vaid tihtipeale erinevate poliitikate etapid võivad kattuda või hoopis uusi tsükleid algatada (Lindblom & Woodhouse 1993: 10-12). Järgnevalt on autor avanud iga etappi lähemalt.

Esimeseks etapiks on päevakorra seadmine (*agenda-setting*), millele eelneb tavaliselt probleemi defineerimine. Probleemi defineerimise viisist sõltub, milline eesmärk püstitatakse ning milliseid lahendusi hakatakse probleemile pakkuma (Bacchi 2009). Selles faasis on olulisel kohal ka avalik huvi ning inimeste tunnetus probleemi suuruselt ja sellega kaasnevatest riskidest – ühiskondlikult suur huvi teatud probleemi vastu võib kaasa tuua selle jõudmise päevakorda, isegi kui eksperdid nii suurt probleemi ega riske ei näe (Maor 2012). R. W. Cobb ja J. F. Coughlin (1998) peavad probleemi politiseerumise puhul oluliseks ka konflikti olemasolu. Samas A. Wildavsky (1979: 41-42) kohaselt saab avalikus poliitikas käsitleda midagi poliitilise probleemina ainult siis, kui seda saab adresseerida või lahendada kindla poliitikaga. Probleemi politiseerumise juures on uuritud ka seda, miks osa probleeme jõuab päevakorda ning osa mitte. Nii I. Shpaizman (2018) kui ka A. Koduah et al. (2016) on oma uurimustes leidnud, et võimu omavatel osapooltel on suutlikkus takistada probleemide jõudmist päevakorda neid maha vaikides, pisendades või võttes neid päevakorrast maha „mitteotsuste“ abil (Shpaizman 2018: 90-91).

Probleemi defineerimise ja selle politiseerumisele järgneb päevakorra seadmise protsess, mis kätkeb endas seda, millised avalikud poliitilised probleemid jõuavad poliitika päevakorda, mis on selle põhjused ning mis tingimused seda mõjutavad (Knill & Tosun 2020: 84-85). R. Cobb ja C. Elder (1983) eristavad poliitilise päevakorra puhul kaht eri tüüpi: süsteemset ja institutsionaalset päevakorda. Süsteemses päevakorras on kõik sotsiaalsed probleemid, mis nõuavad avalikku tähelepanu, ning institutsionaalses päevakorras on sellised probleemid, mille puhul otsuste tegijad on arusaamal, et nende osas tuleks midagi ette võtta (nt valitsus riiklikul tasandil). J. W. Kingdon (1984: 92-94) on päevakorra seadmise uurimiseks töötanud välja poliitikavoogude teooria (*multiple streams framework*), kus ta argumenteerib, et muutused päevakorras ja poliitikas toimuvad kolme erineva voo – probleemid, poliitikad ning poliitiline voog – kriitilisel hetkel kokkusaamisel ning võimaluste akna tekkimisel. Need vood eksisteerivad ja kulgevad teineteisest üsna sõltumatult ning ühenduvad soodsa poliitilise olukorra tekkimisel, mis avab võimaluste akna, et teema institutsionaalsesse päevakorda võtta ning see läbi suruda (Kingdon 1984: 204). Oma teooriaga näitab Kingdon, kuidas päevakorras toimuvad muudatused siis, kui kõik kolm jada kokku saavad ning tekkinud võimaluste akent suudetakse ära kasutada.

Teiseks poliitikakujundamise etapiks on poliitika väljaarendamine (*policy formulation*), milles uuritakse seda, kuidas jõutakse kindla poliitikani, kes selles osalevad ning kuidas erinevate osapoolte kaasamine mõjutab tulemust, milleni jõutakse (Capano & Pritoni 2020: 5-6). C. Fitzgerald et al. (2019) on välja toonud, et viis ja normid, kuidas väljaarendamise protsessis erinevaid gruppe on harjutud kaasama ning millist infot kasutama, võib mõjutada hilisemalt otsustusprotsessi ning määrata ära selle, kas tegemist on hea või halva poliitikaga. Seetõttu on oluline uurida, kes osalevad väljaarendamise juures ning kuidas on riigi tasandil ülesanded ja sellega kaasnev võim jaotatud. (Kreppel 2009: 128-130). Peale selle osaleb protsessis ka palju teisi gruppe, keda Howlett (2013: 23-25) nimetab poliitika kogukonnaks, kuhu kuuluvad need, kellel on vastava teema kohta teadmised (teadlased, valitsusvälised organisatsioonid, meedia, kes teemat kajastab jne). Poliitika kogukonna väiksem ja formaalsem osa moodustab poliitika võrgustiku, kuhu kuuluvad need grupid, kellel on võimu mõjutada poliitika formuleerimise käiku ning kes suhtlevad otsesemalt täidesaatva võimu institutsioonidega (Howlett 2013: 23-25). Howlett (2013: 24-25) on toonud välja, et võrgustiku suurusest ja erinevate ideede komplektide arvust sõltub see, millised variandid lõpuks esile kerkivad ning milline poliitika välja

arendatakse. Samas on võimalik alternatiivide arvu vähendada, võttes aluseks valitsusparteide ideoloogiad ning n-ö filtreerides valikud ideoloogiast lähtuvalt läbi (Knull & Tosun 2020: 107). Seega osaleb väljaarendamise protsessis võrreldes päevakorra seadmisega vähem osapooli, kuid osalevad grupid on suurema teadmistepagasi ning mõjuvõimuga, mis ei vähenda valitsuskabineti, nende ideoloogia ja ametkonna mõju protsessis.

Kolmas poliitikakujundamise etapp on otsustamine (*decision making*), mis tähendab väljaarendatud poliitika (seadusettepaneku vms) heakskiitmist või tagasilükkamist. Otsustamise etapis on tegutsejate ring veel väiksem, sest selles osalevad vaid need, kellel on võim ja pädevus juriidiliselt siduvaid otsuseid vastu võtta (Banha et al 2022: 541), mistõttu on olulisel kohal vastava riigi poliitiline süsteem ja seadusandlus. Selle juures mõjutab poliitika vastuvõtmise kiirust ja lihtsust vetopunktide arv poliitilises süsteemis, mis tähendab, et mida rohkem on kohti ja võimalusi poliitikat vetostada, seda keerulisem ja aeganõudvam on selle vastuvõtmine (Tsebelis 2000). Lisaks nendele faktoritele on D. Braybrooke ja C. E. Lindblom (1963: 209-212) töötanud välja neli erinevat otsustamise tüüpi, lähtudes kahest aspektist: saadavalolevate teadmiste hulk ning muutuse suurus, kus mõlema puhul saab eristada, kas tegemist on väikese või suurega. Sellega näitavad autorid, et lisaks protseduurikale sõltub otsustamine ka sellest, kui suure muutuse vastav poliitika endaga kaasa toob ning kui palju käesolevast probleemist ja otsusest teatakse (Braybrooke & Lindblom 1963: 209-212). Seega mõjutab poliitika üle otsustamist nii poliitiline süsteem ja protseduurika, kus otsustamine toimub, kui ka muutuse suurus, mille see endaga kaasa toob, ning teadmised poliitika kohta.

Neljandaks poliitikakujundamise etapiks on poliitika rakendamine (*policy implementation*), mis tähendab vastuvõetud poliitika elluviimist ning selle eesmärkide täitmist (Cabano & Pritoni 6-7). S. H. Linder ja B. G. Peters (1989) näitasid, kuidas valitsused on väga palju erinevaid instrumente (rahalised stiimulid, teenused, moraalne veenmine) oma poliitikate rakendamiseks ja eesmärkide täitmiseks. Nende instrumentide valik sõltub aga kontekstist ja poliitika olemusest, mis tähendab, et instrumentide valik võib mõjutada seda, kui edukas on poliitika rakendamine (Linder & Peters 1989). D. Vancoppenolle et al. (2015: 170) on leidnud et poliitika rakendamise õnnestumist mõjutavad suurel määral poliitika väljaarendamise, rakendamise struktuuride ning sihtgruppide omavaheline suhe. See tähendab, et rakendamine võib olla mitterahuldav, kui juba poliitika väljaarendamise faasis on tehtud vigu või ei ole saavutatud konsensust, rakendamise

struktuurid ja protsessid ei ole läbi mõeldud või kui poliitika eesmärk ei rahulda ega täida tegelikult sihtgrupi vajadusi (Vancoppenolle 2015: 169-171). See muudab poliitikate eduka rakendamise üsna keeruliseks protsessiks, mille õnnestumiseks on vaja erinevate tegutsejate koostööd.

Viies poliitikakujundamise etapp on poliitika hindamine (*policy evaluation*), mis sisaldab endas informatsiooni ja andmete kogumist, et hinnata, millised olid poliitika tõelised mõjud võrreldes loodetud ja eeldatud mõjudega ning kas poliitika täidab oma eesmärgi ja ülesandeid (Howlett 2013: 30-31). Saadud infot saab kasutada poliitika parandamiseks ja vajalike muutuste sisseviimiseks, kuid nagu King et al. (2007: 480) on välja toonud, on poliitika hindamise juures alati olemas nii teaduslik kui poliitiline aspekt, mis tähendab, et poliitiline dimensioon võib mõjutada hindamise läbiviimist ja selle objektiivsust. Teaduslikust küljest lähenedes võib poliitika hindamine olla üsna keeruline tegevus, sest keeruline on hinnata poliitika mõju pikas perspektiivis, eraldades selle teistest poliitikatest ja tulemusi mõjutavatest faktoritest (Adam et al 2018: 270). Lisaks on hindamise praktikad valdkonniti ja temati väga erinevad, sest poliitikate sisu on mitmesugune, mistõttu on raske ja ebamõistlik luua ühtset standardit või meetodikat, mis aitaks kvaliteeti kindlustada (Christie & Fleischer 2010: 343-344). Poliitilisest aspektist vaadatuna ei soovi poliitika kehtestanud erakonnad või valitsus näidata ega tunnista, et nende poliitika on läbi kukkunud, mis teeb selle hindamise ja tulemused väga poliitiliselt laetud tegevuseks (McConnell 2015: 238-239). Sellest tulenevalt saab pidada otsuseid viia poliitika hindamist läbi tuginedes tõenditele poliitiliseks.

1.2. Huvigrupid poliitikakujundamises

Huvigruppe peetakse oluliseks osapooleks ja mõjutajaks poliitikate kujundamisel (Capano & Britoni 2020: 7; Petracca 1992: 3; Rasmussen & Reher 2022: 45-47). Seejuures on huvigruppide määratlus üsna lai ning autorid on lähenenud nende defineerimisele erinevalt. C. S. Thomas ja R. J. Hrebenar (1992: 153) määratlevad huvigruppe väga laialt, pidades nendeks kõiki ühendusi ja isikuid (organiseeritud või mitte), kes üritavad mõjutada avalikku poliitikat, et oleks võimalik võtta arvesse ka selliseid liikumisi ja isikuid, kes pole formaalselt organiseerunud. M. P. Petracca (1992: 7) aga peab huvigruppideks kõiki neid organisatsioone (ei pea olema liikmelisusega määratletud) ja institutsioone, mis osalevad tegevustes, et saavutada kindlaid poliitilisi eesmärgi

või mõjutada poliitikaid. A. J. Cigler ja B. A. Loomis (1986) defineerivad huvigruppe aga natuke kitsamalt, mõeldes nende all valitsusväliseid grupe, kes esindavad kindla suurema või väiksema grupi huve (näiteks arstid, üliõpilased, transporditöölised, autotööstus jne) ning kes on tihtipeale organiseerunud kas pidevalt või vastavalt vajadusele kindlaks ühenduseks, liikumiseks või organisatsiooniks. Seega selgub eelnevatest definitsioonidest, et huvigrupid esindavad kindla grupi huve, püüdes mõjutada valitsuse poliitikaid või saavutada poliitilisi eesmärke.

Huvigruppide laia määratluse tõttu on võimalik neid erinevalt kategoriseerida. Varasemalt sai neid valdkondade põhjal jagada traditsiooniliselt äri, tööd ja põllumajandust esindavateks huvigruppideks, kuid nüüdseks on lisandunud suurel hulgal ka selliseid huvigruppe, kes esindavad ühte kindlat probleemi (*single-issue*), kodanikke või valitsuste vahelisi huve (Petracca 1992: 28). Kingdon (1984: 50-51) aga on jaotanud huvigrupid vastavalt valdkonnale ja tegevusele järgmiselt: äri ja tööstus, professionaalne, töö (*labor*), avaliku huvi grupid, riigiametnikud lobistidena. Lisaks grupi valdkonnale kasutatakse huvigruppide puhul nimetusi nagu survegrupid, erihuvigrupid ja lobistid, mis viitavad huvigrupi tegevusele või olemusele. Survegrupi mõistet kasutati huvigrupi sünonüümina 20. sajandi esimesel poolel ning sellega sooviti viidata sellele, et gruppide eesmärk oli mõjutada avalikku poliitikat (Petracca 1992: 4-5). Erihuvigrupi all peab P. E Peterson (1992: 327) silmas sellist huvi, mida toetab ja esindab intensiivselt üsna väike hulk inimesi, kes ei eelda, et nad pälvivad avalikkuselt suurt toetust ja tähelepanu, välja arvatud ebatavalistel asjaoludel. Lobistide all peetakse silmas huvigruppide liikmeid ja esindajaid, kes kohtuvad riigi ametiisikute või poliitikutega, et mõjutada poliitikaotsuseid ja esindada grupi huve (Leech 2010: 535), eesti keeles võib termin olla negatiivse konnotatsiooniga, viidates salajastele vestlustele ja kuluaaripoliitikale (Sotsiaalministeerium; English-Estonian MT dictionary).

Mitmed autorid on märkinud, et huvigruppide osalemine poliitikakujundamises demokraatlikus ühiskonnas on täiesti tavapärane ning üks võimalustest, kuidas poliitikas osaleda (Loomis & Cigler 1986: 1-5; McFarland 2010: 50-51; Petracca 1992: 3-4). Nende roll ja tähtsus on viimaste kümnendite jooksul tõusnud (on toimunud mitmekesisustumine) erinevate muutuste tõttu poliitikas, mistõttu on oluline ja vajalik uurida huvigruppide rolli ja mõju poliitikas (Ainsworth 2010: 77-79; Petracca 1992: 3-28). Üldisemalt võib huvigruppide rolliks pidada kindlate huvide kaitsmist, esindamist ja esiletõstmist, et püüelda tasakaalustatud esindatuse poole valitsuses ning

vältida teatud huvide tagaplaanile jäämist (Cigler & Loomis 1986: 2-7). A. Wasieleski (2001: 129-130) sõnastab selle täpsemalt, tuues välja, et huvigruppide peamine roll ja eesmärk on tõmmata tähelepanu kindla probleemi peale, et suurendada teadlikkust, tekitada avalikku huvi ning püüda inimeste toetust, et seeläbi mõjutada poliitikakujundamist selle erinevates etappides. Samuti annab formaalselt organiseerumine inimestele võimaluse tunda ühtekuuluvustunnet, osaleda aktiivselt ühiskonnaelus ning tihti pakutakse liikmetele lisaväärtust erinevate hüvede näol, mis aitab kasvatada liikmeskonda ja hoida organisatsiooni aktiivsena (Cigler & Loomis 1986: 7-10). Seega on huvigruppide roll ühelt poolt poliitikakujundamise mõjutamine ja selle etappides osalemine, kuid teisalt annab see võimaluse inimestel organiseeruda ja ühiskonnaelus osaleda.

2. Huvigruppide võimalused ja edukus poliitikakujundamises

Käesolev peatükk keskendub huvigruppide edukusele poliitikakujundamises. Esimeses alapeatükis avatakse seda, kuidas huvigrupid saavad edukalt mõjutada erinevaid poliitikakujundamise etappe ning teises vaadatakse lähemalt, millised erinevad aspektid võivad huvigruppide edukusele poliitikakujundamises kaasa aidata.

2.1. Huvigruppide võimalused erinevates poliitikakujundamise etappides

Esimeseks poliitikakujundamise etapiks on päevakorra seadmine. Sellele eelneva probleemi tõstatamise ja defineerimise osas on Kingdon (1984: 52-54) välja toonud, et huvigruppidel on võimekus uusi probleeme tõstatada nende päevakorda saamiseks, probleeme ümber defineerida või pakutavaid definitsioone ja lahendusi blokeerida. Selliste tegevuste puhul kasutavad huvigrupid tihti võttena raamistamist, mille all saab mõista valikulise teadmise ja informatsiooni kasutamist probleemi defineerimiseks ja sellele tähenduse andmiseks, et see oleks lahendatav ning samal ajal kaasaks osasid gruppe (ja teemasid) ning välistaks teisi (Ward et al. 2004: 292). Päevakorra seadmise mõjutamiseks toovad F. R. Baumgartner et al. (2009) välja kolm tegevuste liiki, mida huvigrupid kasutavad. Esimeseks on sisemine eestkoste (*inside advocacy*), milles jagatakse informatsiooni otsustusprotsessi kaasatud inimestega, nt koosolekutel või isiklike kontaktide kaudu; teine liik on välimine eestkoste (*outside advocacy*), kus informeeritakse väljaspool olevaid tegutsejaid näiteks pressikonverentside ja artiklite kaudu; kolmandaks liigiks on rohujuure initsiatiivid (*grassroots advocacy*), kuhu käivad tegevused, mille eesmärk on mobiliseerida ja kaasata masse (Baumgartner et al. 2009). A. Binderkrantz (2005: 703) leidis, et Taani huvigrupid kasutavad just meedia poole pöördumist ning inimeste mobiliseerimist ja kaasamist päevakorra seadmise etapi juures, mis näitab meedia tähelepanu ja kajastuste saamise olulisust teema päevakorda tõstatamisel.

Teises poliitikakujundamise etapis, poliitika väljaarendamises saab huvigruppide osalust pidada tähtsaks, sest valitsus ja ametkond, kes poliitikaid ja seadusandlust välja töötavad, soovivad huvigruppe kaasata mitmel põhjusel (Jordan 1981: 95-97). Esiteks on huvigruppidel võimekus anda olulist informatsiooni selle kohta, mis mõjud võivad poliitikal olla ning kuidas grupiliikmed seda suure tõenäosusega vastu võtavad, mis annab võimaluse esitada informatsiooni endale kõige kasulikumal viisil (Knill & Tosun 2020: 105). Teisalt on huvigrupil vaja saavutada poliitikate

arendajate seas positiivne maine, et nende informatsiooni ja juttu suhtutakse ja võetakse tõsiselt (Coen 2007: 339). Teiseks toovad G. M. Grossman ja E. Helpman (2001: 175) välja, et huvigrupid saavad toimida kui avalikkuse harijad, kellel on suutlikkus mõjutada avalikku arvamust kujundatava poliitika osas, mis tähendab, et huvigrupil on huvi teha seda endale sobivalt. Sellest tulenevalt on erakondade ja valitsuse huvides kaasata huvigruppe poliitika väljaarendamisse, sest neil on võimekus anda soovitusi poliitika parandamiseks ja mobiliseerida toetust selle vastuvõtmiseks. Samas on Howlett (2013: 23-25) välja toonud, et välja arendamise faasi kaasatakse vähem osalejaid ning neil peab olema kindel ekspertiis ja teadmised, mis tähendab, et kõik huvigrupid sinna ei pääse ning nagu Grossmann ja Helpman (2001: 111-112) on leidnud, võivad huvigrupid omavahel mõju nimel võistelda.

Kolmandaks poliitikakujundamise etapiks on otsustamine, mis tähendab, et poliitika on välja arendatud ning huvigruppidel on võimalik mõjutada seda, kas see võetakse vastu või mitte (Capano & Pritoni 6-7). R. L Hall ja A. V. Deardorff (2006: 70-73) on leidnud, et huvigruppidel on lobitööga lihtsam mõjutada selliseid erakondi, mille vaated kattuvad võimalikult suurel määral huvigrupi eesmärkidega. Lisaks on J. T Tierney (1992: 216-217) toonud välja, et otsustuskogud toetavad suurema tõenäosusega huvigruppide seisukohti, kui nad tunnevad selleks avalikku survet. S. B. Seggaard (2023) näitas, kuidas Norras suutsid riikliku meditsiini ja tervise sektori eest kõnelevad huvigrupid takistada liberaalse ja eraturgu pooldava seaduse vastuvõtmist, kasutades selleks erinevaid strateegiaid. Otseste strateegiatena kasutati informaalset koostumist ning formaalseid kanaleid, pöördudes otsustajate poole poliitilisel ja administratiivsel tasandil ning lisaks keskenduti just informatsioonile ja argumentidele, mida eelmainitud poliitika ei sisaldanud (Seggaard 2023: 138-142). Kaudsete strateegiatena kasutati meedia tähelepanu saamist ning avalikkuse poole pöördumist, et saavutada kontroll probleemi definitsiooni üle ning raamistada see endale sobivalt (Seggaard 2023: 144-147).

Neljandaks poliitikakujundamise etapiks on poliitika rakendamine, kus huvigruppide võimalused protsessis aktiivselt osaleda ja seda mõjutada on pigem piiratud (Truijens & Hanegraaff 2023). Binderkrantz (2008: 178) toob välja, et huvigrupid saavad aidata rakendatavat poliitikat oma liikmete seas legitimeerida, mistõttu võidakse nende poole pöörduda siis, kui suhtumine poliitikasse on negatiivne. Samas toimub selline stsenaarium eeldusel, et huvigrupp on valmis vastu võetud poliitikat oma liikmetele „maha müüma“ ja selle sotsiaalset aktsepteeritavust

mõjutama. Suurema tõenäosusega proovivad huvigrupid mittedobiva poliitika puhul mõjutada seda, kuidas poliitikat rakendama hakatakse ning mõjutada selle administratiivset ja tehnilist poolt (McKay & Yackee 2007; Truijens & Hanegraaff 2023). Siiski ka see on üsna keeruline, sest mitmed autorid on leidnud, et kui rakendamise faasis teevad lobitööd nii huvigrupid kui ärid, keda poliitika mõjutab, arvestatakse suurema tõenäosusega äride huvisid ja ettepanekuid (McKay & Yackee 2007; Truijens & Hanegraaff 2023; Yackee & Yackee 2006). Truijens ja Hanegraaff (2023: 2) toovad seejuures välja, et huvigrupid jäävad äridele tihti alla, sest neil on vähem ressursse, et nii pikaajalisse protsessi aktiivselt panustada, tegemist on vähem politiseerunud etapiga, mis teeb meediatähelepanu kaasamise keeruliseks ning tõenduspõhisel rakendamise puhul vajatakse tehnilist informatsiooni, mida ärid saavad paremini pakkuda. Sellest tulenevalt on huvigruppidel üsna keerukas poliitika rakendamise etapis mõjutada.

Viiendaks poliitikakujundamise etapiks on poliitika hindamine, mille käigus jõutakse tihti järelduseni, kas poliitika ja selle rakendamine õnnestusid või kukkusid läbi (FitzGerald et al 2019). P. Bundi (2018: 132) toob välja, et huvigruppide jaoks on poliitikate hindamine oluline, sest see annab neile informatsiooni ja teadmisi, mida on võimalik edaspidi oma eesmärkide täitmiseks ja nt lobitööks ära kasutada. F. Varone et al. (2020) ledisid Šveitsi parlamendi näitel, et kõige parem ja levinum viis, kuidas huvigrupid saavad hindamisi mõjutada ja esile kutsuda, on läbi parlamendi saadikute, sest head suhted võimaldavad veenda neid algatama huvigruppidele oluliste poliitikate hindamisi. Bundi (2018: 136) leidis samuti Šveitsi näitel, et 12st parlamendis algatatud poliitika hindamisest seitse olid huvigruppide mõjul tõstatatud, mis näitab, milline mõju võib huvigruppidel olla, kui neil on parlamendi saadikutega lähedased suhted. Varone et al (2020: 101-102) tõid ka välja, et esiteks on hindamine väga kulukas tegevus, mistõttu säästab huvigrupp väga palju ressursse, kui riik selle ise läbi viib, ning teiseks on gruppidel võimalik hindamistulemusi kasutada oma eesmärkide saavutamiseks, näiteks nõudes muudatusi, kui poliitika kukkus läbi (Varone et al 2020: 101-102). Seega on huvigruppidel võimalik mõjutada poliitika hindamise käivitamist ja kasutada sealt saadud informatsiooni, kui gruppidel on head suhted parlamendi saadikutega.

2.2. Huvigruppide edukus poliitikate kujundamisel

Kui eelnevas peatükis avati seda, millised on huvigruppide võimalused oma eesmärgi saavutada ja poliitikat mõjutada erinevates poliitikakujundamise etappides, siis käesolev peatükk käsitleb huvigruppide edukust mõjutavaid faktoreid. Knill ja Tosun (2020: 95) on toonud välja kaks asjaolu, millest sõltub huvigruppide edukus poliitikakujundamisel: esimeseks on autorite sõnul ressursid ning teiseks on ligipääs, mille alla käivad nii suhted poliitikute ja ametnikega kui ka ligipääs meediale. Järgnevalt avatakse täpsemalt, mida eelmainitud faktorid endast kujutavad ning kuidas huvigruppide edukust mõjutavad.

Ressursside alla käib nii tööjõud, eelarve kui ka oskused ning need mõjutavad, millisel määral on oma ressursside jagamine teiste tegutsejatega võimalik enda eesmärkide saavutamiseks (Binderkrantz et al 2015: 98). Ressursside vajalikkuse eduks on välja toonud ka Tierney (1992: 217-218), väites, et suure rahalise võimekusega on kergem mobiliseerida rahvast (korraldada aktsioone, kampaaniaid, osta reklaame) ning oskuslik tööjõud, kas lobistide või ekspertide näol, aitab veenda poliitikuid või riigiametnikke enda eesmärgiga kaasa minema. C. E. Lindblom ja E. J. Woodhouse (1993: 80-82) on USA kohta välja toonud, et huvigrupid, kellel on suurem rahaline võimekus, toetavad rahaliselt kandidaatide valimiskampaaniaid, kui vastutasuks lubatakse huvigrupi soovidele vastavalt käituda, hääletada või nad vähemalt väga hoolikalt ära kuulata. Nagu varem mainitud on Truijens ja Hanegraaff (2023: 5) leidnud, et poliitika rakendamise etapis on samuti ressurssidel väga suur roll, sest rakendamine on aeganõudev ja pikalt kestev protsess, mistõttu on selle juures kaasas olemine ressursside puudumisel väga keerukas. Lisaks sellele on A. N. Costain (1992: 287) välja toonud inimressursi olulisuse, sest tööjõud aitab huvigruppidel organiseeruda ja hoida neid tegevuses, mis on oluline organisatsiooni säilitamiseks ja eesmärkideni jõudmiseks. Nagu Kingdon (1984: 55-56) on väitnud, on eelis tavaliselt sellistel huvigruppidel, kes on organiseerunud ning pigem kesk- või kõrgklassist, sest neil on rohkem aega ja ressursse, et poliitikaga tegeleda.

Ligipääsu juures on esimeseks aspektiks suhted poliitikute ja ametnikega, mis mõjutavad seda, kui tihti huvigrupi poole mingi probleemi osas konsulteerimiseks pöördatakse ning kui lihtne on huvigruppidel endal poliitikute või ametnike jutule pääseda (Knill & Tosun 2020: 95). Huvigrupid kasutavad ühe olulise strateegiana lobitööd (Binderkrantz 2005; 2008), mille puhul on olulisel kohal pikaajaste ja usalduslike suhete ehitamine, et otsustajad hindaksid huvigrupi

pakutavat ekspertiisi (Cigler & Loomis 1986: 309). Autorid on samuti leidnud, et lobistide puhul aitab kaasa nende spetsialiseerumine ühele kitsale valdkonnale, mis võimaldab neil pakkuda poliitikutele olulist ja tehnilist informatsiooni ning tekitada seeläbi nendega usaldussuhe (Lindblom & Woodhouse 1993: 82-83). Seega sõltub poliitilisest ligipääsust, millised võimalused on otsustajate veenmiseks huvigrupi eesmäärke toetama ja seeläbi poliitilisi protsesse mõjutada.

Teiseks aspektiks on ligipääs meediale, mis tähendab suutlikkust saada oma probleemidele ja tegevusele meediakajastust, et suurendada avalikku huvi ja teadlikkust (Knill & Tosun 2020: 95). Binderkrantz (2008: 190) on leidnud, et just avalikud huvigrupid suunavad rohkem oma ressursse meedia tähelepanu saamiseks ja ligipääsu tekitamiseks. Segardi (2022: 144) Norra näide iseloomustab samuti, et huvigrupid saavad meediat strateegiliselt kasutada oma ideede ja argumentide esitamiseks, avaliku huvi kujundamiseks ning päevakorra seadmise mõjutamiseks. Mitmed autorid on leidnud, et meediakajastuse saamisele aitab kaasa õnnestunud raamistamine ja sõnumi sidusus (Junk & Rasmussen 2018; Segard 2022; De Bruycker 2017: 784). See tähendab, et kollektiivse raamistamisega on suurem tõenäosus, et muutus surutakse läbi (Junk & Rasmussen 2018) ning kui poliitikud tunnetavad, et huvigrupid kõnelevad ühtselt kõigi liikmete eest, keda nad esindavad, on nende veenmise tõenäosus palju suurem (Kingdon 1984: 55). Tänapäeval on tähtis roll ka sotsiaalmeedia platvormidel, mida organisatsioonid saavad kasutada enda ideede ja huvide levitamiseks ja inimeste teadlikkuse suurendamiseks (Segard 2022: 144). Seega on ligipääs meediale ja selle oskuslik kasutamine olulised aspektid poliitikakujundamise edukaks mõjutamiseks.

Lisaks sellele on Binderkrantz (2005; 2008) leidnud, et huvigrupid kasutavad oma eesmärkide saavutamiseks erinevaid strateegiaid koos ja vaheldumisi, lähtuvalt eesmärgist ja selle olemusest. Kingdon (1984: 52) on jõudnud sarnase tulemuseni, tuues välja, et suur aktiivsus, pidev surve avaldamine ning erinevate meetodite kasutamine aitab kaasa probleemi jõudmisele institutsionaalsesse päevakorda. Tierney (1992: 217) toob välja, et vastanduvate huvide puudumine võib edukusele samuti kaasa aidata. See näitab, et lisaks ressurssidele ja ligipääsule mängivad rolli ka üldine aktiivsus, erinevate meetodite ja strateegiate kasutamine ning poliitiline kontekst.

3. TÜ üliõpilasesindus kõrghariduse rahastamise kampaanias

Autor uurib huvigruppide edukust poliitikakujundamises Tartu Ülikooli üliõpilasesinduse kõrghariduse rahastamise kampaanias osalemise näitel. Käesolevas peatükis avatakse laiemalt kõrghariduse rahastamise kampaaniat, selle põhjuseid ja eesmärke, ning antakse ülevaade TÜÜE rollist, eesmärkidest ja tegevustest. Autor otsustas kõigi kampaania osaliste vahelt valida TÜ üliõpilasesinduse tegevuse edukuse uurimise, sest huvigruppide rolli on kõrghariduse poliitika kujundamisel uuritud üsna vähe just üliõpilaste perspektiivist (Premfors 1981; Natow 2015; Klemenčič & Palomares 2018). TÜÜEt saab pidada huvikaitseorganisatsiooniks, kes esindab üliõpilaste kui huvigrupi huve, sest kõrghariduse rahastamise kontekstis olid nende seisukohad kõigi üliõpilaste ülesed, mitte ei piirduvad ainult Tartu Ülikooli tudengite eest seismisele. Seega aitab järgnev peatükk mõista, milline roll oli TÜÜEl kõrghariduse rahastamise kampaanias ning kuidas see suhestub poliitikakujundamise etappidega.

2022. aastal hakkas kõrghariduse alarahastamine jõudma kriitilisse punkti, mille üheks väljenduseks oli ülikoolide rektorite keeldumine halduslepingule alla kirjutama, et survestada riiki rahastust suurendama (ERR 2022). Kuna riik ei soovinud ülikoolide ettepanekuid kuulata, toimus 2022/23 õppeaasta jooksul laiapõhjaline kampaania kõrghariduse rahastamise suurendamiseks, et mõjutada 2023. aasta riigieelarvet ning 2023. aastal toimuvaid Riigikogu valimisi. Üheks aktiivseks kampaanias osalejaks oli Eesti Rektorite Nõukogu, kes pööras tähelepanu kõrghariduse alarahastatusele, vajadusele tõsta tegevustoestust, õppejõudude madalatele palkadele ja ka üliõpilaste rahalisele olukorrale (Eesti Rektorite Nõukogu 2023). Teisena tegutses Eesti kõrgkoolide üliõpilasesinduste katusorganisatsioon Eesti Üliõpilaskondade Liit, kes pööras samuti tähelepanu üliõpilaste majanduslikule olukorrale, tuues välja vajaduspõhise õppetoetuse ja tulemusstipendiumi väikesed määrad, õppelaenu uuendamata süsteemi ning lisaks ka üldise rahapuuduse kõrghariduses (Järve 2023). Kolmandaks osales aktiivselt kampaanias TÜ üliõpilasesindus, kes korraldas mitmeid aktsioone ja kirjutas artikleid. Samuti võtsid sõna ka erinevad kõrgkoolide rektorid, professorid ning üliõpilasesinduste liikmed. Käesolev töö keskendub just TÜÜE rollile ja tegevustele kõrghariduse rahastamise kampaanias eelmajanduslikul perioodil. Autor uuris organisatsiooni tegevust kogu õppeaasta vältel, sest mõlemal semestril oli fookuses teema tõstatamine avalikkusele ja poliitikute survestamine muudatuste tegemiseks. Kampaania eesmärgid ja raamistus põhines 2022. aasta oktoobris üliõpilasesinduse

volikogu poolt vastu võetud seisukohtadel. Need viis seisukohta nõudsid (1) riigipoolse rahastuse tõusmist 1,5 protsendini SKP-st; (2) Vajaduspõhise õppetoetuse tõusmist 340 euronit kuus ning vanuse langetamist 21. eluaastani; (3) ühiselamuskohtade juurdeloomist; (4) tulemusstipendiumi fondi suurendamist, et seda saaks anda rohkematele üliõpilastele; (5) õppelaenu maksimummäära vastavust elukalliduse muutustega, intressi alandamist 0%-ni ning tagasimakse sidumist lõpetaja majandusliku seisuga (TÜÜE 2023). Nendest seisukohtadest selgub, et TÜÜE fookus oli suuresti tudengite toimetulekul (vajaduspõhine õppetoetus, tulemusstipendium, õppelaen, ühiselamud) ning vähem keskenduti ülikoolide tegevustoetuse ja rahastamise suurendamise teemaikale, nõudes riigilt muudatusi, mis mõjutavad eelkõige üliõpilase elukvaliteeti.

Üliõpilasesindus korraldas õppeaasta jooksul mitmeid avalikke aktsioone, millest esimene oli augusti lõpus õppeaasta avaaktusel toimunud meeleavaldus „Sendid kaasa!“, kus üliõpilaskonna esimees pidas kõne üliõpilaste kehva olukorra teemal ning üliõpilased kõlistasid purkide ja anumate sees münte nagu kerjused. Sellele järgnes novembris projekt „Poliitikud ülikooli!“, kus TÜÜE algatusel kutsusid Eesti kõrgkoolid poliitikuid endale tudengivarjuks. Pärast Riigikogu valimisi, 13. märtsil esitas TÜ üliõpilasesindus koos teiste kõrgkoolide üliõpilasesinduste ja EÜLiga avaliku pöördumise koalitsiooniläbirääkimisi alustanud erakondadele (Reformierakond, Eesti 200, Sotsiaaldemokraatlik erakond), milles rõhutati vajaduspõhise õppetoetuse tõstmist ja tulemusstipendiumi fondi suurendamist vajalikkust. 15. märtsil toimus suur rahajagamisaktsioon „Mündid kätte!“, kus üliõpilastele jagati 20-eurostena laiali 4000 eurot (TÜ ühiskonnateo auhinnaraha), et juhtida tähelepanu üliõpilaste halvale majanduslikule olukorrale. Viimase suure avaliku aktsioonina toimus 5. aprillil koostöös EÜLi ja teiste üliõpilasesindustega nii Tallinnas kui Tartus meeleavaldus „Aitäh, et lubasite“, mille eesmärk oli pöörata tähelepanu koalitsioonikõnelusi pidavate erakondade kõrghariduse rahastamist puudutavate valimislubaduste murdmisele. Lisaks eelmainitu kirjutasid TÜ üliõpilaskonna juhatuse liikmed arvamuskõnelusi ning võtsid sõna meedias.

TÜÜE oli üks mitmest organisatsioonist, kes kõrghariduse rahastamise kampaanias osales ja selle eesmärkide saavutamisse panustas. TÜ üliõpilasesinduse aktsioonid on heaks näiteks, kuidas üliõpilased saavad osaleda kõrghariduse poliitikate kujundamise mõjutamisel, mistõttu on sobiv uurida selle edukust huvigruppide poliitikakujundamise mõjutamise kontekstis.

4. Metoodika

Käesolev peatükk annab ülevaate uurimuse metoodikast: andmete kogumise meetoditest ja analüüsi protseduurist, mille abil on plaanitud uurimisküsimustele vastata. Autor valis teema uurimiseks TÜ üliõpilasesinduse osalemise kõrghariduse rahastamise kampaanias, lähtudes teema aktuaalsusest ja avalikust huvist, organisatsiooni püstitatud seisukohtadest ning suurest aktiivsusest ja kajastusest meedias. TÜÜE sobib juhtumina huvigruppide edukuse uurimiseks poliitikate kujundamisel, sest organisatsiooni seisukohad olid konkreetseks ja kõiki üliõpilasi esindavad (TÜÜE 2023), TÜÜE oli mitme oma aktsiooniga meedias kajastatud ning tegi koostööd ka teiste organisatsioonidega (EÜL, Rektorite Nõukogu), kes kampaanias aktiivselt osalesid. Kuigi teoreetilises raamistikus oli edukuse raames välja toodud kolm peamist aspekti (ressursid, ligipääs meediale, ligipääs poliitikutele), keskendub autor edukuse hindamisel just meediale ning täpsemalt meediakajastuste arvule, sest TÜÜE korraldatud või algatatud tegevused ja sõnavõttud olid peamiselt suunatud avalikkusele ja meedia tähelepanu saavutamiseks.

4.1. Andmete kogumise meetodid

Uurimisküsimustele vastamiseks kasutati kahte tüüpi andmeid: meediakajastused ja ekspertintervjuud. Meediakajastuse uurimiseks võeti arvesse kõiki eestikeelseid kirjalikus meedias, raadios ja teles ilmunud allikaid, mis jäid 2021/22 või 2022/23 õppeaastatesse ning kus oli mainitud TÜ üliõpilasesindust või selle juhatuse liikmeid (Lisa 1). Meediakajastuste otsimiseks kasutati platvormi Station, mis võimaldas märksõnade abil leida kõik kirjalikus meedias avaldatud allikad ning raadio- ja telesaated, kus oli üliõpilasesindust või selle juhatust mainitud. Otsing teostati kasutades märksõnu „üliõpilasesindus“, „Tartu Ülikooli üliõpilasesindus“, „üliõpilaskonna esimees“, „üliõpilaskonna aseesimees“, „üliõpilased“ ning juhatuse liikmete nimesid „Katariina Sofia Päts“, „Hanna Britt Soots“ või „Siret Siim“. Kasutades Stationi platvormi Tartu Ülikooli kasutajaga, olid leitud allikad juba esimese filtreerimise läbi teinud ning pidid olema seotud kõrghariduse, Tartu Ülikooli või üliõpilastega. Leitud kajastuste seast valiti need, mis olid relevantseks ning jäid eelmainitud perioodide raamesse. Mõlema perioodi peale kokku leiti ja analüüsiti 138 erinevat allikat.

Intervjueeritavate valimisel lähtus autor sellest, et tegemist peab olema organisatsioonivälise isikutega, kellel on sügavad teadmised kõrghariduse rahastamise valdkonna, avalike kampaaniate

või poliitikakujundamise mõjutamise kohta. Autor viis läbi viis poolstruktureeritud süvaintervjuud, intervjueeritavateks olid Eesti Rektorate Nõukogu peasekretär Hanna Kanep, Eesti Üliõpilaskondade Liidu endine juht Marcus Ehasoo, Haridus- ja Teadusministeeriumi teadus- ja arendustegevuse ning kõrg- ja kutsehariduse poliitika asekanstler Renno Veinthal, Tallinna Ülikooli (TLÜ) õppevaldkonna juht Helen Joost ning avalike ja valitsussuhete ettevõtte META Advisory valitsussuhete erinõustaja Ott Lumi, kes konsulteeris Rektorate Nõukoguga kõrghariduse rahastamise teemal. Hanna Kanep on olnud Rektorate Nõukogus teemaga tihedalt seotud ning omab laiapõhjalist ülevaadet. Marcus Ehasoo oli EÜLi juhina üks kampaanias osalenutest ning saab avada EÜLi poolt kampaaniast ja TÜÜE osalust selles. Renno Veinthal tegeles teemaga ministeeriumi poole pealt ning omab ministeeriumi perspektiivi. Helen Joost on pädev hindama seda, kuidas tundusid TÜÜE tegevused väljaspool Tartu Ülikooli teise ülikooli perspektiivist. Ott Lumi valiti tema ekspertteadmiste tõttu avalikes ja valitsussuhetes ning lähedase kokkupuute tõttu Rektorate Nõukogu kaudu, mistõttu oskab ta kriitiliselt hinnata TÜÜE kampaania ja sealsete tegevuste edukust ja õnnestumist.

4.2. Andmeanalüüsi põhimõtted

TÜÜE kampaaniategevuste edukust hindas autor meediakajastuste arvu põhjal, sest see näitab, millisel määral õnnestus üliõpilasesindusel tekitada meediatähelepanu ja avalikku huvi, tõstatada probleem avalikku päevakorda ning kui oluliseks pidas meedia TÜÜE aktsioone ja kõrghariduse rahastamise probleemi. Edukuse määra hindamisel lähtus autor avalike kajastuste arvust, võttes lisaks arvesse allikate sisu, olulisust jt allpool mainitud aspekte. Kui kampaania perioodiks on uurimuses 2022/23 õppeaasta, siis võrdlusperioodina kasutas autor 2021/22 õppeaastat, et analüüsida, milline oli organisatsiooni kajastuse muutus võrreldes kampaania õppeaastaga. See andis võimaluse hinnata, milline oli kampaania mõju organisatsiooni ja selle tegevuse meediakajastusele ning teha vastavaid järeldusi. Intervjuud aitasid paremini aru saada kampaanias osalemise edu või ebaedu põhjustest ning sellest, kuidas eksperdid tajusid TÜÜE tegevusi meediast nähtuna. Ekspertide intervjuerimine aitas analüüsida kampaania õnnestumise põhjuseid ja tuvastada aspekte, mis aitasid selle edukusele kaasa.

Meediakajastuste puhul kasutas autor dokumentide sisuanalüüsi ning intervjuude puhul kvalitatiivset sisuanalüüsi. Meediakajastuste analüüsimisel (Lisa 1) tõi autor iga allika puhul

välja selle ilmumiskuupäeva, pealkirja, sisu (nt „Aitäh, et lubasite“, rektorivalimised), allika liigi (artikkel, uudislõik) ning portaali või keskkonna (nt Postimees, Kuku raadio), kus kajastus oli üleval. Viimaseks märkis autor, kui suur oli TÜÜE osalus allikas, jaotades selliselt allikad kolmeks: väike (kui TÜÜEt või korraldatud tegevust ainult mainiti), keskmine (küsitati juhatusel liikmelt kommentaari, kajastati täpsemalt) ja suur (terve allikas oli TÜÜE ja/või selle tegevuse või juhatuse liikme kohta). Selline liigitus ja jaotus andis võimaluse uurida, millisel määral ja millised kampaania aktsioonid pälvisid meedia tähelepanu ning millistel platvormidel neid kajastati. Dokumentide sisuanalüüs oli abiks intervjuu läbiviimise kava ja küsimuste koostamisel, sest sellest tehtud järeldused aitasid juhtida olulistele sündmustele tähelepanu ja uurida, kuidas suhestuvad intervjuueeritavate arvamused ja mõtted meediakajastusega. Intervjuude puhul valis autor analüüsimeetodiks kvalitatiivse sisuanalüüsi, millele ta lähenes induktiivselt, et oleks võimalik lähtuda intervjuude sisust ja selle põhjal luua uut teadmist. See võimaldas keskenduda kampaania edukuse põhjustele ning ekspertide ja asjaosaliste tunnetuse analüüsimisele. Selline lähenemine aitas täiendada meediakajastuse analüüsist tulenevaid faktilisi järeldusi põhjuslike teadmistega ning aitas saada parema arusaama kampaania õnnestumise teguritest.

Käesoleva uurimuse üheks piiranguks võib olla asjaolu, et ühe organisatsiooni üsna lühikese perioodi jooksul läbi viidud kampaania uurimisest selgunud järeldusi ei ole võimalik laialdaselt üle kanda huvigruppide poliitikakujundamise võime konteksti, sest tegemist on väga konkreetse näitega. Lisaks tuleb ära märkida, et kõrghariduse rahastamise eest kõneles ka teisi huvigruppe, nagu Eesti Rektorete Nõukogu ja Eesti Üliõpilaskondade Liit, mistõttu ei ole võimalik teha laiaulatuslikke järeldusi selle osas, kui edukas oli TÜÜE valimisplatvormide või koalitsioonileppe sisu mõjutamises. Kuigi huvigruppide edukust mõjutavad mitmed faktorid, on autor keskendunud just meediakajastuse ja selle suuruse uurimisele, et mõõta edukust organisatsiooni ja kampaania meediakajastuse muutustes ja selle põhjustes. Kolmandaks tuleb intervjuude puhul välja tuua, et kõik intervjuueeritavad ei pruugi TÜÜE läbiviidud kampaaniaga samal tasemel kursis olla või väljendavad vaid enda isiklikku arvamust. Seetõttu suhtus autor vastuste sisusse kriitiliselt ning hindas nende üldistamise ja järelduste tegemise võimalikkust. Viimaseks tasub ära märkida, et kuigi autoril endal oli organisatsiooniga isiklik seos, olles kampaania ja võrdlusperioodi ajal üks juhatuse aseesimeestest, põhinevad kõik uurimuses tehtud analüüsid ja järeldused vaid kogutud andmetel, mitte autori isiklikul arvamusel.

5. TÜÜE tegevused ja nende kajastus meedias

Lähtudes töös püstitatud uurimisküsimustest ja teoreetilisest taustast, annab järgnev peatükk ülevaate kogutud andmete, st meediakajastuste ja intervjuude analüüsi tulemustest. Peatükk on jaotatud kolmeks alapeatükiks, andes kõigepealt ülevaate TÜÜE kajastusest meedias, millele järgneb organisatsiooni tegevuse edukuse hindamine ning viimases osas analüüsitakse edukuse põhjuseid.

5.1. Ülevaade TÜÜE kajastusest meedias

Tartu Ülikooli üliõpilasesindusel oli 2022/23 õppeaasta jooksul kokku 119 meediakajastust, millest 71 (60%) olid kirjalikus meedias, 36 (30%) raadios ja 12 (10%) teles. Võrreldes õppeaastaga 2021/22, kus oli ainult 19 kajastust, millest 15 (79%) oli kirjalikus meedias ja 4 (21%) raadios, oli TÜ üliõpilasesinduse meediakajastuste kasv kõrghariduse rahastamise kampaania tegevuste aastal üle kuue korra suurem. Lisaks on märkimisväärne see, et telekajastusi polnud võrdlusperioodil üldse.

2022/23 õppeaasta kirjaliku meedia kajastustest 54% olid üleriigilises ja ilma valdkonnata platvormidel, kuid kõige rohkem kajastas TÜÜE tegevusi piirkondlik väljaanne Tartu Postimees (18 kajastust, 25%). Ülikooli enda ajakirjas Universitas Tartuensis ilmus 7 kajastust (10%). Võrdluseks oli sellele eelnenud õppeaastal üleriigilises meedias vaid 6 (43%) kajastust ning Universitas Tartuensis kajastusi oli 4, mis moodustasid kirjalikest 29%. Kampaaniategevuste perioodil oli raadiokajastusi kõige rohkem Vikerraadios (12) ja Kukes (11), samas kui 2021/22 õppeaastal olid kõik viis kajastust Vikerraadios. Telekajastustest olid 22/23 õppeaastal 50% (6 tk) ETVs, millest omakorda 80% (4 tk) moodustasid uudislööd üleriiklikus ja kõige vaadatumas uudistesaaates „Aktuaalne kaamera“, samas kui võrdlusperioodil telekajastused puudusid sootuks. Huvitav on ka see, milline oli muutus väljaannete ja meediumite mitmekesisuse osas: 22/23 õppeaastal kajastati TÜÜEt 27 erineval platvormil või väljaandes, samas kui võrdlusperioodil oli see peaaegu neli korda väiksem (7).

Temaatilisel on näha, et kõrghariduse rahastamine oli teema, millega TÜÜE pälvis kõige rohkem tähelepanu. Kampaaniaperioodil moodustasid kõigist kajastustest kõrghariduse rahastamisega seotud 55% (66 kajastust) ning lisaks sellele olid olulisteks teemadeks

rektorivalimised, mis moodustas 16% (19 kajastust), ja tudengisöökla, mis moodustas 8% (9 kajastust). Kuigi osa on tudengisööklat seostanud ka kõrghariduse rahastamise teemale tähelepanu pööramisega, ei ole seda kampaaniategevuste hulka arvestatud, sest tegemist ei olnud TÜ üliõpilasesinduse algatatud tegevusega, vaid üliõpilasesindus aitas koostöö loomisega ülikooli ja projekti algatanud tudengite vahel. 2021/22 õppeaastal olid kõige populaarsemateks teemadeks õppeaasta algus ning kõrghariduse rahastamine, mõlemat kajastati TÜÜEga seoses 5 korda (26%). Kõrghariduse rahastamise teemal oli kõige rohkem kajastatud Arenguseire Keskuse 2022. aasta kevadel avaldatud uurimus kõrghariduse ja selle rahastamise olukorrast, mille osas küsiti üliõpilasesinduselt kommentaari ning ka ekspertide sõnul oli tegemist olulise raportiga.

Kõrghariduse rahastamise kampaaniat puudutavaid kajastusi lähemalt vaadates selgub, et seda teemat kajastavad allikad jagunesid meediumite vahel enam-vähem samamoodi nagu kõik 2022/23 õppeaasta omad. Nimelt kirjaliku meedia kajastused moodustasid 55% (36 tk), raadiokajastused 36% (24 tk) ning kajastused teles 9% (6 tk). Kuigi üldjoontes oli kajastuste jagunemine sarnane, on näha, et raadiokajastuste osakaal oli kõrghariduse rahastamise teema puhul siiski 6% suurem. Kirjaliku meedia kajastustest selgub, et kõrghariduse rahastamise kampaaniategevuste puhul oli riikliku ja valdkonnata platvormide kajastuste osakaal suurem, st 23 kajastust (64%) mis on lausa 10% kõrgem kui üldiselt 22/23 õppeaastaga võrreldes. Seda trendi kinnitab ka asjaolu, et Tartu Postimehe kajastustest ainult kolmandiku (6 tk) moodustasid kampaaniategevusi puudutavad kajastused. Sellest saab järeldada, et kõrghariduse rahastamise teemad jõudsid suuremal määral just üleriiklikkusse kirjalikku meediasse kui teised teemad, mida TÜÜEga seoses kampaaniaperioodi õppeaastal kajastati. Tele puhul on huvitav asjaolu, et kuigi õppeaasta jooksul kajastati TÜÜEt „Aktuaalses kaameras“ 4 korda, siis kampaaniategevused jõudsid saatesse vaid ühel korral, kui kajastati TÜ peahoone ees toimunud rahajagamist. ETV-s oli üliõpilasesindus lisaks sellele veel ühel korral, kui käidi saates „Terevisioon“. Samas platvormide mitmekesisuse osas oli kõrghariduse rahastamise kampaania teemana esindatud 22 erineval platvormil, mis on ainult viie võrra väiksem kogu õppeaasta omast. Seejuures tasub veel märkida, et kõigist platvormidest 11 olid sellised, milles kajastati TÜ üliõpilasesindust ainult kõrghariduse rahastamise kontekstis.

Samuti vaadati meediakajastuste puhul seda, kui suurel määral organisatsiooni ja selle tegevusi allikas käsitleti, jaotades osaluse suuruse vastavalt väikseks, keskmiseks või suureks.

Kampaaniaperioodi õppeaastal peaaegu pooled allikatest olid sellised, kus TÜÜE osalus oli keskmine (45%), kuid suure kajastusega allikaid oli ka palju, moodustades üle kolmandiku (37%) ning väikese osalusega allikaid oli kõige vähem (18%). Võrdlusperioodiga kõrvutades selgus, et 2021/22 õppeaastal moodustasid keskmise osalusega allikad peaaegu kolm neljandikku (74%), samal ajal kui suure osalusega allikaid oli kõigest 16% ja väikese osalusega 10%. See näitab, et kampaaniaperioodil kasvas allikate osakaal, kus TÜÜE või selle tegevus oli kajastatud põhjalikult terve allika ulatuses, üle kahe korra. Kui 2022/23 õppeaasta puhul vaadata ainult kõrghariduse rahastamisega seotud kajastusi selgub, et kõige rohkem oli suure (47%) ja keskmise (44%) osalusega allikaid ning väikese osalusega allikaid oli kõigest 9%. See näitab, et nii kampaaniaperioodi õppeaasta kui võrdlusperioodiga võrreldes sai TÜÜE kõrghariduse rahastamisega seotud tegevuste ja teemadega kõige põhjalikumad ja suuremat meediatähelepanu, sest peaaegu pooled kajastustest olid sellised, kus terve artikkel või lugu oli TÜÜE või korraldatud aktsiooni kohta. Huvitav on selle juures veel asjaolu, et 2022/23 õppeaasta kõigest suure osalusega kajastustest 70% olid kõrghariduse rahastamisega seotud.

TÜÜE korraldatud aktsioonidest oli ekspertidel kõige paremini meeles 2022/23 õppeaasta avaaktusel toimunud sentide kõlistamise aktsioon. Lisaks sellele mainiti veel märtsis toimunud rahajagamise aktsiooni ja sügisel toimunud tudengivarjutamise projekti „Poliitikud ülikooli!“. Aprillikuu aktsioon „Aitäh, et lubasite“, mis toimus paralleelselt Tartus ja Tallinnas, ei tulnud kellelegi ise meelde. Kuigi sentide kõlistamine oli kõige paremini meelde jäänud, ei olnud tegemist meedias kõige rohkem kajastust saanud aktsiooniga. Nimelt sai kõige rohkem tähelepanu rahajagamise aktsioon 18 kajastusega ning oli ainus eelmainitustest, mis jõudis „Aktuaalsesse kaamerasse“. Teisel kohal oli „Aitäh, et lubasite“ 17 kajastusega ning alles kolmandal kohal 13 kajastusega oli avaaktusel toimunud meeleavaldus. Poliitikute kutsumine tudengivarjuks oli meedias kajastatud vaid ühel korral ning eksperdid tõid välja, et kuigi sotsiaalmeedias olid poliitikud ise seda kajastanud, oleksid nad lisaks sellele oodanud mingisugust reportaaži või kokkuvõtet, kus poliitik ja tudeng kommenteerivad ja mõtisklevad olnud päeva üle. Seega oli ekspertidel endal kõige paremini meeles aktsioon, mis tegelikult ei pälvinud kõige rohkem meediakajastusi, kuid oli sellest hoolimata meeldejääv. Seejuures tasub ka välja tuua, et pärast teiste aktsioonide nimetamisi need intervjuueeritavatele meenusid ja nad olid kõigest toimunud tegevustest teadlikud, välja arvatud „Poliitikud ülikooli“ puhul, mis paarile

jäi tundmatuks. Sellest on võimalik järeldada, et meediakajastuste hulk ja suurus võib mõjutada seda, kui hästi mingi aktsioon või tegevus meelde jääb ning kui palju seda mäletatakse.

Meediakajastusi analüüsid selgus, et TÜ üliõpilasesindus oli kampaaniaperioodi õppeaastal üle kuue korra rohkem kajastatud kui võrdlusperioodil. 2022/23 õppeaastal üle poolte kajastustest (66) moodustasid kõrghariduse rahastamist puudutavad allikad, mis näitab, et TÜÜEI õnnestus meediatähelepanu saavutada ja meediasse pääseda. Seda näitlikustab ka see, kui paljudele erinevatele platvormidele ja kanalitele TÜÜE oma kampaaniategevustega jõudis ning asjaolu, et peaaegu pooled kajastustest olid sellised, kus TÜÜE osalus allikas oli suur. Neljast suurimast aktsioonist kolm pälvisid arvestataval määral meedia tähelepanu ja kajastusi ning ainult „Poliitikud ülikooli“ oli projekt, mis sai oodatust ja loodatust vähem kajastust meedias.

5.2. Hinnang TÜÜE tegevuse edukusele

Kampaaniaperioodi meediakajastuste arvust selgub, et TÜÜE tegevus kõrghariduse rahastamise kampaanias oli edukas, sest võrreldes eelmise õppeaastaga oli meediakajastuste arv üle kuue korra suurem (2021/22 – 19; 2022/23 – 119) ning 2022/23 õppeaastal olid üle poole, st 66 meediakajastust kõrghariduse rahastamise teemalised. Peale meediakajastuste hindasid TÜÜE edukust kampaanias ka eksperdid, mille puhul on oluline asjaolu, et peamiselt tegutses TÜÜE poliitikakujundamise tsükli kahes esimeses etapis: päevakorra seadmine ja poliitika väljaarendamine. Päevakorra seadmise faasi jäid need tegevused, mis toimusid enne valimisi, sest siis oli eesmärgiks tõstatada teemat süsteemsesse päevakorda ning sealt edasi institutsionaalsesse päevakorda, mida saab pidada koalitsioonikõneluste päevakorraks. Poliitika väljaarendamise etappi saab arvata need tegevused, mis jäid koalitsioonikõneluste perioodi, sest sel ajal otsustati kas ja kuidas peaks probleemi lahendama ning milline poliitika tuleks selleks välja arendada. Siin all on mõeldud eelkõige tudengite toimetulekut puudutavaid seisukohti ja otsuseid, sest ülikoolide tegevustoetuse tõusus lepiti kokku juba varem. Neis kahes etapis on huvigrupidel kõige rohkem võimalusi poliitikakujundamise mõjutamiseks ning eriti päevakorra seadmise puhul on olulisel kohal meediakajastuste saamine, et kujundada ja suurendada avalikku huvi teema kohta.

Ekspertide jaoks oli avalike aktsioonide puhul ajastus väga olulisel kohal ning nende arvates õnnestusid eriti hästi tegevused, mis jäid päevakorra seadmise etappi, sest siis oli võimalik

avalikku arvamust kujundada ja teemat süsteemses päevakorras kõrgemale kohale tõsta. Ott Lume arvates õnnestus seetõttu just sentide kõlistamine kõige paremini.

„See oli sügis, kus eksisteeris ka mingi avalik ootus, et rektorid ja poliitikud on midagi siin rääkinud. Ma arvan, et see oli selles mõttes hästi ajastatud, et teema oli pildis ja meedia võttis selle hästi vastu ka. Kindlasti ma arvan, et ajastuse küsimus oli primaarne sellel.“ (Lumi)

Poliitika väljaarendamise faasis, st peale valimisi toimunud tegevustesse suhtuti kahetiselt. Kohati arvati, et need aktsioonid ei olnud enam nii olulised, sest otsused olid juba mingil määral tehtud. Samas tõi Joost välja, et pikale veninud koalitsioonikõnelused andsid võimaluse aktsioonide korraldamiseks, sest kõnelustega seotud teemadega oli sel ajal kergem meediapilti pääseda. Poliitika väljaarendamise faasis on keerulisem mõjutada poliitikaid avaliku arvamuse ja surve kaudu, mistõttu saab ajastuse kontekstis pidada päevakorra seadmise etapis toimunud ja suurel hulgal meediakajastust leidnud aktsioone õnnestunumaks.

TÜÜE edukusele viitab ka asjaolu, et organisatsiooni tegevus suutis tekitada järelkaja ja kõnetada erinevaid inimesi. Meediakajastustest selgus, et kahel korral kirjutati TÜÜEle vastukommentaari üliõpilaste poolt, kes pole ise üliõpilasesindusega seotud. Üks arvamuskirjeldustest vastas sentide kõlistamise aktsioonile ja TÜÜE sõnumitele tudengitoetuste osas ning teine oli vastus üliõpilaskonna aseesimehe Hanna Britt Sootsi kirjutatud arvamuskirjeldusele. See näitab, et TÜÜE tegevus ja sõnavõttud kõnetasid inimesi piisavalt, et nad soovisid astuda avalikku diskussiooni. Ka Ehasoo tõi välja, et sentide kõlistamise aktsioon tekitas suurema järelkaja: *„ka mõned ülikoolide vilistlased, kes muidu on ühiskonnategelased, võtsid sõna“*. Seega on võimalik järeldada, et TÜÜE tegevused ja nende kajastus meedias tekitasid avalikku arutelu ja innustasid inimesi sellesse sekkuma ja kaasa mõtlema, mis aitab avalikku arvamust kujundada.

Eksperdidel olid erinevad arvamused ja ootused selle osas, milliseid meetmeid ja tegevusi peaksid üliõpilased oma sõnumite edastamiseks kasutama. Üldiselt oldi arvamusel, et üliõpilased peaksid keskenduma rohujuure initsiatiividele, korraldades pööraseid ja radikaalseid aktsioone, sest neile kui rühmale antakse palju rohkem andeks kui näiteks ülikoolidele, kes peavad rohkem vastama korrektsetele kommunikatsioonistandarditele.

„...kes siis veel on oma käitumisjoonelt radikaal, kui mitte üliõpilaskond? Kellele on lubatud olla radikaalne? (...) Ma arvan, et üliõpilaskonnale on lubatud oma seisukohtade ja positsioonide väljendamiseks suhteliselt agressiivne kommunikatsioon. Ja noh, seda ma ei näinud.“ (Lumi)

Sellele vastandus Veinthal, kes argumenteeris välimise eestkoste poolt: *„üldise hoiaku kujundamisel selliselt hästi argumenteeritud ja põhjendatud argumentidele toetuvatele tekstidele oli nagu suurem mõju kui sellistele meelevaldustele.“* Tema ei näinud protestidel ja meelevaldustel eriti suurt tähtsust ning ei olnud kindel, kas selliste äärmuslike abinõude kasutusele võtmine oli põhjendatud. TÜÜE keskendus peamiselt rohujuure initsiatiividele, kuid kasutas meetodina ka välimist eestkostet arvamuskirjade ja ühiste avalike pöördumiste näol.

Sisemist eestkostet kasutas TÜ üliõpilasesindus kõige vähem, mille üheks põhjuseks võib olla asjaolu, et Tartu asub tähtsatest asutustest, nagu Riigikogu ja Stenbocki maja, füüsiliselt nii kaugel, et poliitikuteni jõudmine on seda keerukam. Samas tõi Ehasoo välja, et TÜÜE võttis Tartus kui tudengilinnas eestvedaja rolli enda peale ning EÜL vastutas rohkem Tallinna poole eest.

„...aktsioonide asjade planeerimisel, et tegelikult ju TÜÜE võttiski põhimõtteliselt selle Tartu eestvedamise enda peale (...) kuna EÜL võib-olla Tallinnas koordineeris natukene rohkem, et siis vahepeal tekkisid ka need kanalid, kus siis TÜÜE ja EÜL omavahel arutasid mingisuguste kampaaniate ja algatuste toimetamist.“ (Ehasoo)

Kuna EÜL on ka üldiselt olnud rohkem seotud poliitikutega kohtumiste ja lobitööga, tundus loogiline jätkata samasuguse jaotusega ka kampaaniaperioodil. TÜÜEl oli mõistlik keskenduda rohkem rohujuure initsiatiividele ja välimisele eestkostele, sest Tartu Ülikoolis on kõige rohkem üliõpilasi ning seda saab pidada tudengilinna sümboliks. Geograafiline paiknemine ja sellest tulenev ülesannete jaotus võis mõjutada TÜÜE võimalusi pääseda meediasse, eriti riiklikul tasandil, ja kõnetada poliitikuid vahetumalt.

Hoolimata pigem positiivsetest hinnangutest aktsioonidele, oldi üldiselt arvamusel, et üliõpilaste häält oli vähe kuulda ning neilt oodati suuremat aktiivsust. Ott Lume arvates: *„üliõpilaskond kogu selles protsessis oli ikkagi suhteliselt passiivne, olgugi et need aktsioonid olid.“* Passiivsuse põhjusteks pakuti nii üliõpilaskondade vähenenud poliitilisust kui asjaolu, et ollakse olukorraga

harjutud ja ei nähta protesteerimisel ja rahulolematuse väljanäitamisel mõtet. Lisaks toodi välja, et üliõpilasesindusel puudub võimekus jõuda tavaliste üliõpilasteni, mille osas Veinthal mainis, et üliõpilasesindus haarab formaalselt kõiki, kuid tegelikkuses „*iga kümnendat kuni iga kuuendat üliõpilast mitte igat üliõpilast. Kui ta haaraks igat üliõpilast (...) siis teoreetiliselt oleks üliõpilaste jõud kordades suurem, kui ta täna on.*“

Selline tunnetus võib olla seotud kahe põhjusega. Esiteks võib see seotud olla asjaoluga, et enamik eksperte olid lähedalt seotud ülikoolide ja Rektorate Nõukogu tegevusega, mistõttu oldi kontsentreeritumalt ülikoolidega seotud infoväljas, mida Joost ise välja ka tõi. Seetõttu ei puutunud üliõpilaste ning nende tegevustega nii lähedalt kokku ning ei teatud, kuidas üliõpilasesindustes töö täpsemalt käib. Teiseks võis intervjuueeritavaid mõjutada nende enda kogemus ja teadmised üliõpilaste aktiivsusest minevikus. Üldiselt jäi intervjuudest kõlama mõte, kuidas kakskümmend või kolmkümmend aastat tagasi olid üliõpilased palju poliitiliselt aktiivsemad: korraldati pikette ja meelevaldusi, käidi protesteerimas. Samas tõi Joost minevikuga võrdluses välja, et „*võib-olla tudengite hääled ei ole üldse varem nii tugevalt kuidagi ühe teema taha kogunenud*“, mis näitab, kuidas inimeste enda positsioon, kogemus ja mälestused minevikust võivad mõjutada seda, kuidas 2022/23 õppeaastal toimunud tegevusi ja kajastust tajuti.

Siiski oldi ühisel arusaamal, et Tartu Ülikooli üliõpilasesindus oli esindusena kõige aktiivsem ja meedias kõige rohkem kajastatud ning teisi üliõpilasesindusi eriti ei mainitud. Jutuks tulid EÜL ja aktsioonid, mis toimusid Tallinnas, kuid meediakajastuste ja avalike tegevuste raames toodi esile just Tartu Ülikooli üliõpilasesindust. Kanep tõi välja: „*Kui ma teiste üliõpilasesindustega võrdlen, siis ma ütleksin, et ikkagi TÜÜE oli nagu kõige kõvema häälega, selles osas jäi kõige tugevamalt (meedias) silma.*“ Ehasoo arvates oli ka EÜLi tasandil näha, et koostöövalmidus ja initsiatiivikus olid TÜÜEl kõige suuremad: „*TÜÜE oli kindlasti peaaegu iga aktsiooni puhul ikkagi kas peamine partner või üks peamistest partneritest.*“ Kohati seostasid eksperdid seda asjaoluga, et Tartu Ülikooli üliõpilaskond on kõige suurem, mistõttu TÜÜE on see, kelle poole pööratakse ja kes üliõpilasesindustest kõige suuremat mõjuvõimu omab.

Kui ülikooli tegevustoetuse kasvu saavutamise puhul olid intervjuueeritavad ühel meelel, et kõige olulisem roll oli selles rektoritel ja Rektorate Nõukogul, siis tudengite toimetulekuga seotud punktide puhul läksid seisukohad natuke lahku. Enamus oli siiski arvamusel, et TÜÜE

aktiivsusel meedias ning aktsioonide ja teiste tegevuste abil avaldatud survele oli oluline roll ning ilma selleta oleks vajaduspõhise õppetoetuse kasvu ja õppelaenumahtude suurendamine olnud väga keeruline. Joosti arvates: „*õppetoetuste ja üliõpilaste poole asi, ma arvan, et selle tegite teie [üliõpilased] ära*“ ning Kanep tõi välja, et: „*selleta [ilma üliõpilaste tegevusteta] oleks kindlasti olnud väga raske ülikoolidel argumenteerida, et üliõpilastel on vaja toetuseid juurde, kui üliõpilased ise on põõsas*“. Samas oli ka eksperte, kes suhtusid TÜÜE kampaanias osalemise edukusse palju skeptilisemalt, nt ei uskunud Lumi, et: „*midagi otsustati pelgalt tudengkonna aktsioonidega seoses või nende tõttu*“. Ka Veinthal oli kriitiline ja arvas, et üliõpilaste tähtsus kogu kampaanias oli väga väike: „*Kui üliõpilased oleksid olnud täiesti vait, siis oleks selle eesmärgi saavutamine olnud kindlasti keerulisem. Aga kas võimatu? Ma pole kindel*“.

Seetõttu on keeruline väita, kui suurt rolli TÜÜE kogu kampaanias ja tulemuste saavutamisel mängis, kuid lähtudes meediakajastustest ja teoreetilisest raamistikust, võib väita, et TÜÜE tegevus oli vajalik ja edukas. 2022/23 õppeaastal suudeti kuuekordistada meediakajastuste arvu võrreldes eelmise õppeaastaga ning üle poole (66) selle perioodi meediakajastustest olid kõrghariduse rahastamise teemalised, mis jäid just päevakorra seadmise ja poliitika väljaarendamise etappidesse. Ekspertide sõnul oli nendest olulisemal kohal just need aktsioonid, mis toimusid enne valimisi, nagu sentide kõlistamine, mis oli ka kõige paremini meelde jäänud. Hoolimata asjaolust, et üliõpilased mõjusid ekspertidele meedias liiga passiivsetena, mis võib seotud olla nende lähedase seotusega ülikoolidega ning ootustega, mis põhinevad minevikul, oli TÜÜ üliõpilasesindus nende jaoks meedias kõige nähtavam ja aktiivsem, mida kinnitab ka meediakajastuste rohkus. Pole võimalik öelda, kas ilma TÜÜ üliõpilasesinduse tegevuseta oleks vajaduspõhise õppetoetuse kahekordistamine ja õppelaenumahtude mahu suurendamine saavutamata jäänud, kuid keerulisem oleks see suure tõenäosusega olnud küll ning kõrghariduse rahastamise teema oleks sellisel juhul ka meedias üldiselt vähem kajastatud olnud.

5.3. TÜÜE tegevuse edukuse põhjused

Huvigrupi edukust poliitikakujundamise mõjutamisel mõjutavad kaks olulist faktorit: ligipääs meediale ja ligipääs poliitikutele. Meedia ligipääsu all mõeldakse oma tegevustele ja sõnumite edastamisele meediakajastuste saamist, et suurendada avalikku huvi ja kujundada avalikku

arvamust. Meediakajastuste arvu põhjal on näha, et TÜÜE osalus kampaanias oli edukas ning sellele lisaks saab analüüsida, mis aspektid aitasid kaasa meediakajastuste arvu suurendamisele.

Probleemi tõstatamise ja selle politiseerumise puhul aitavad meediatähelepanu saamisele kaasa nii eriliste ja pilkupüüdvate aktsioonide korraldamine kui ka konflikti olemasolu. Intervjueeritavad olid üldiselt samal seisukohal ning Kanepi sõnul peaksid aktsioonid olema „kiiksuga või sellised ägedad ja teistmoodi“. Lisaks olid eksperdid arvamusel, et avalikud tegevused peaksid meedias head välja nägema ning olema visuaalselt meeldejäädavad. Näidetena toodi sel puhul välja „Aitäh, et lubasite“ plakateid ja sentide kõlistamist, mis nägi efektne välja. Samuti nenditi, et meediale meeldib vastandumine ja intriig ning sellele rõhumine aitab meediakajastusi juurde saada. Joost ilmestas seda nii: „negatiivne klikk alati meediale meeldib rohkem, sest positiivsetele ei klikita, klikitakse ikkagi seal, kus on intriig üleval“. Veinthal nägi asja natuke teise nurga alt, tuues välja, et meedia ise tekitas vastandumist huvigruppide ning poliitikute ja ministeeriumite vahel juurde, sest tegelikult ei olnud ministeerium ülikoolide ja Rektorate Nõukoguga erinevatel pooltel. Siiski saab öelda, et aktsioonid ja sõnumid olid ülesehitatud selliselt, et näidata välja rahulolematust praeguse olukorra suhtes. Kõige suurem vastandumine tuli ilmselt välja „Aitäh, et lubasite“ aktsiooni puhul, kus üliõpilasesindused ja EÜL sihilikult soovisid vastanduda ja näidata välja rahulolematust koalitsioonikõnelusi pidavate erakondade suunas.

Veel on avaliku huvi tekitamisel ja meediale ligipääsu saavutamisel olulisel kohal inimeste mobiliseerimine ja nende kaasamine. Ka ekspertide arvates on oluline, et avalikel üritustel osaleks piisavalt palju inimesi. Vähesel osalusega aktsioonid võivad saata sõnumi, et tegelikult see probleem ei puuduta paljusid inimesi ja ei ole seega ka nii tähtis. Samuti annab see meediale võimaluse ürituste naeruvääristamiseks või nende mittekajastamiseks. Ehasoo sõnul nii sentide kõlistamine kui Tallinnas Stenbocki maja ees toimunud aktsioon hiiglasliku tordiga olid „vähesed tudengite poolt algatatud algatused, kus päriselt on palju inimesi osalenud“. Inimeste edukas mobiliseerimine aitab suurendada avalikku huvi ning võib poliitikutele saata sõnumi, et see teema ja probleem puudutab paljusid inimesi, mis on oluline nende arvamuse mõjutamiseks.

Meediakajastuste arvu suurendamisele aitab samuti kaasa sõnumite selgus, nende õnnestunud raamistamine ning sõnumite sidusus erinevate organisatsioonide üleselt. Ekspertide arvates

edastas TÜÜE oma sõnumeid selgelt ja koordineeris neid teiste osapooltega, nagu EÜL ja Eesti Rektorite Nõukogu.

„...kui EÜL esitas rohkem neid üldandmeid, siis tegelikult näiteks ka TÜÜE väga mitmel korral viis selle hästi sellisele üksikisiku või tudengitasandile. Ja selgitas selle kaudu, mis oli jälle hästi hea, sest siis see kattiski erinevaid viise.“ (Ehasoo)

Veinthal pidas eriti oluliseks kollektiivset raamistust: *„kui räägitakse erinevat juttu süsteemi eri osapoolte poolt, siis välised osapooled ütlevad, et te ei tea isegi, mis te tahate“*. Tema arvates andsid nii rektorid kui üliõpilasesinduste juhid edasi samu sõnumeid, mis oli väga tähtis.

Selle osas, milline raamistus TÜÜE sõnumite osas kõlama jäi, läksid ekspertide arvamused lahku. Enamiku arvates jäid üleüldine kõrghariduse alarahastatus ning õppejõudude madalad palgad rohkem kõlama, mistõttu tudengite olukord jäi tahaplaanile ja ei olnud piisavalt esile toodud.

„See kõrghariduse rahastamise lünga probleem jäi minu arvates nagu rohkem kõlama ja õppejõudude madal palk võib-olla jäi rohkem kõlama. (...) Võib-olla see tänane üliõpilaste olukord, see sõnum oleks võinud olla tugevam küll.“ (Kanep)

Samas oli ka eksperte, kes tõid siiski peamise sõnumina esile tudengite toimetuleku. Ehasoo tõi välja, et TÜÜE suutis oskuslikult pöörata tähelepanu sellele, et hariduse omandamisega kaasnevad kulud on nii kõrged, et varsti pole võimalik neid enam kanda, mistõttu peab toimetulekule rohkem tähelepanu pöörama. Joosti arvates kujunes rektorite ja üliõpilasesinduste vahel välja sõnumite fookuse jaotus, mida ta pidas ka igati loogiliseks.

„...kui teie oleksite võidelnud tohutult õppejõudude palkade eest, mis on ju ka tore, aga mis mõnes mõttes on ikkagi rektori ülesanne, ja rektorid siis tohutult õppelaenu või õppestipendiumite toetuste eest, siis võib-olla see ei oleks üldse nii mõjus olnud. Igaiüks peab ikkagi rääkima ja on mõjusam selles valdkonnas, kus ta lähemalt seotud on või mida ta isiklikult tunnetab.“ (Joost)

Lisaks seostas Veinthal tudengite toimetuleku teemat ka vaimse tervisega: *„keerulises olukorras põletakse läbi ja siis kannatab vaimne tervis ning ühiskonnale tervikuna on lõiv väga kõrge“*.

Veel tajusid eksperdid, et üheks raamistuse osaks oli teema pakilisuse rõhutamine, mille kohta ütles Joost: „*see sai selgeks küll, et üliõpilased ei ole nõus niimoodi edasi minema*“ (Joost).

Teiseks edukust mõjutavaks faktoriks saab pidada ligipääsu poliitikutele, mida pidasid oluliseks ka eksperdid. Kanepi sõnul: „*poliitikuteni jõudmiseks on vaja väga (...) neile sihitud tegevust. Nad võib-olla sellist üldist meeoleolu meediast võib-olla nii väga üles ei võta*“. Ka Veinthal viitas poliitikute isikliku huvi olulisusele muutuste läbiviimiseks.

„...kui see läheb selle valdkonna eest vastutavale poliitikule korda, siis ta muutub kohe ka seda poliitikut toetavatele ametnikele oluliseks. Senikaua kui poliitik ütleb, et mind ei huvita, siis tegelikult ei valuta.“ (Veinthal)

Kuna TÜÜE keskendus peamiselt välimisele eestkostele ja rohujuure initsiatiividele, oli vahetu kontakti saavutamine raskendatud. Siiski oli Kanep arvamusel, et selline aspekt oli olemas poliitikute tudengivarjutamise aktsioonil, aga rohkem toimus kõrghariduse toetusrühma kohtumistel, kus TÜÜE ka ühel korral osales. Üleüldiselt oli Tartus poliitikute kõnetamine keerulisem, kuid avaaktusel sentide kõlistamise meeleavaldusel oli haridus- ja teadusminister kohal. Rahajagamise ja „Aitäh, et lubasite“ Tartu poolsele osale poliitikutega suhtlust ei toimunud.

Seetõttu on arusaadav, et TÜÜE keskendus rohkem poliitikute poole pöördumisele avalikus meedias ning mõnel korral kohtuti isiklikult ka Tartus elavate poliitikutega. Ekspertide arvates oli tegevuste tulemusena märgata muutusi teatud poliitikute retoorikas, kui kõneldi kõrghariduse rahastamisest. Joost tõi näitena välja, kuidas 17. märtsil 2023. aastal (vahetult pärast Tartus toimunud rahajagamise ja Tallinnas toimunud hiiglasliku tordi aktsiooni) toimunud Tallinna Ülikooli sünnipäeval tuli tudengite toimetulek tollaegse siseministri Lauri Läänemetsaga vesteldes teemaks ning poliitik mainis, et üliõpilased väga soovivad muudatusi seoses erinevate toimetulekuga seotud garantiidega. Joostile jäi see meelde, sest sellel momendil ta sai aru, et nii oluline poliitik on otseselt teemast mõjutatud. Ehasoo mäletas teatud poliitikute puhul üldisemat retoorika muutust: „*kes alguses rääkisid ainult kõrghariduse rahastamisest, (...) ühel momendil ikkagi tõid enda sõnavõttudesse tudengite toimetuleku ka*“. Seejuures tõi Ehasoo veel välja, et ta teadis, et samad poliitikud olid teiste seas kohtunud ka TÜÜE esindajatega, mis tema jaoks näitas, et TÜÜE tegevusel ja esindajatega kohtumisel oli mõju olemas.

Eelneva põhjal saab väita, et kampaaniategevuste edukuse, st suure meediakajastuste arvu põhjusteks olid aktsioonide erilisus ja konflikti olemasolu, inimeste mobiliseerimine ning sõnumi sidusus ja kollektiivne raamistamine. Siiski tuleb nentida, et ekspertide jaoks ei jäänud tudengite toimetulek teemana piisavalt tugevalt kõlama. Ligipääs poliitikutele oli TÜÜEl palju väiksem, sest peamiselt keskenduti rohujuure initsiatiividele ja välimisele eestkosteale, kuid läbi avaliku arvamuse, meediakajastuste ja isiklike kohtumiste võis TÜÜE nende retoorika muutust mõjutada.

Kokkuvõte

Käesolev uurimistöo keskendus huvigruppide võimaluste ja edukuse uurimisele poliitikakujundamise protsessides Tartu Ülikooli üliõpilasesinduse tegevuste näitel kõrghariduse rahastamise kampaanias. Uurimuse eesmärk oli analüüsida üliõpilasesinduse edukust kampaanias osalemises, lähtudes organisatsiooni ja selle aktsioonide meediakajastustest.

Teoreetiline raamistik lähtus poliitikakujundamise etappidest ning huvirühmade võimalustest ja viisidest poliitikakujundamist erinevates etappides mõjutada. Teooriast selgus, et avaliku arvamuse mõjutamiseks ja selle suunamiseks on huvigruppidel kõige paremad võimalused päevakorra seadmise etapis, sest selles faasis saab kõige laiaulatuslikumalt mõjutada seda, milliseid probleeme päevakorras käsitletakse, kuidas neid defineeritakse ja vastavalt sellele milliseid lahendusi pakutakse. Ka väljaarendamise faasis üldiselt küsitakse veel tagasisidet ja arvamust, kuid järgmistes etappides on huvirühmadel poliitikaid enda eesmärkidest lähtuvalt muuta palju keerulisem. Lisaks sellele selgus, et huvirühmadel on erinevaid taktikaid ja viise, kuidas poliitikakujundamist mõjutada, nagu avalike aktsioonide korraldamine ja meedias sõnavõtmine, riigiasutuste ja poliitikutega konsulteerimine ning aktiivse lobitöö tegemine.

Uurimuses otsiti vastuseid kahele uurimisküsimusele: 1) kui edukas oli Tartu Ülikooli üliõpilasesinduse osamine kõrghariduse rahastamise kampaanias ning milline ja kui suur oli selle kajastus meedias? 2) Millistel põhjustel oli üliõpilasesinduse kampaania edukas või ebaedukas? Nendele küsimustele vastamiseks tehti meediakajastuste analüüs kampaaniaperioodil (22/23 õppeaasta), mida kõrvutati võrdlusperioodiga (21/22 õppeaasta). Lisaks viidi läbi viis poolstruktureeritud süvaintervjuud kõrghariduse rahastamise kampaaniaga seotud ekspertidega, et saada parem arusaam TÜÜE tegevuse edu põhjustest.

Kogutud andmete analüüsimisel selgus, et meediakajastuste arvu põhjal saab TÜÜE osalemist ja tegevusi kõrghariduse rahastamise kampaanias pidada edukaks, sest võrreldes eelnenud õppeaastaga, oli meediakajastuste arv üle kuue korra suurem (119) ning üle poole nendest (66) olid seotud kõrghariduse rahastamisega. TÜÜE tegevus oli esindatud nii kirjaliku meedias, raadios kui teles ning enamik sellistest allikatest, mis kajastasid põhjalikult TÜÜE tegevust, olid just kõrghariduse rahastamise kampaaniategevustega seotud. Lisaks suutis TÜÜE tekitada meedias oma tegevusega avalikku arutelu ja järelkaja. Laialdasest kajastusest nii riiklikus kui

kohalikus meedias hoolimata arvasid eksperdid, et üliõpilased olid kogu protsessis liiga passiivsed ning ei korraldanud piisavalt suuri aktsioone, mis oleksid mobiliseerinud rohkem tudengeid ja paistnud silma oma radikaalsuse poolest. Samas olid eksperdid arvamusel, et TÜ üliõpilasesindus oli esindustest kõige aktiivsem ning jäi meediapildist kõige rohkem meelde. Eriti õnnestunuks peeti päevakorra seadmise etapis toimunud tegevusi, millest kõige paremini jäi meelde avaaktusel toimunud sentide kõlistamine. Samas etapis toimunud tudengivarjuprojekt „Poliitikud ülikooli“ leidis meedias kõige vähem kajastust ning oli ka kõige halvemini meeles. Eksperdid olid üldiselt arvamusel, et tudengite toimetulekuga seotud punktide saamisel koalitsioonileppesse oli TÜÜEI oluline roll, sest ilma nende aktsioonide ja meediakajastusteta oleks selle saavutamine olnud palju keerulisem.

Edukuse põhjuste osas selgus, et ligipääsu meediale, st suurt meediakajastuste arvu aitasid saavutada aktsioonide erilisus ja konflikti olemasolu probleemi defineerimisel ja politiseerumisel, inimeste mobiliseerimine ning sõnumite selgus ja ühtne kollektiivne raamistamine teiste organisatsioonidega. Samas tuleb välja tuua, et tudengite toimetuleku teema oleks ekspertide arvates pidanud kõlama jääma tugevamalt ja tähtsama probleemina. Ligipääs poliitikuteni oli TÜÜE puhul üsna väike, sest enamik tegevusi olid suunatud avalikkusele ning vahetut suhtlust poliitikutega oli vähe. Siiski arvati, et üliõpilaste tegevuse tulemusena oli näha muutusi poliitikute retoorikas – hakati rohkem rääkima tudengite toimetulekust. Pole võimalik öelda, kui suur roll oli selles TÜÜEI, sest käesolev töö ei keskendunud poliitikute ligipääsu uurimisele, kuid avaliku arvamuse kujundamisel organisatsioon siiski osales.

Autori hinnangul suutis uurimistöö näidata, milline oli TÜÜE edukus kõrghariduse rahastamise kampaanias meediakajastuste kaudu ning mis olid selle põhjused. Selleks, et paremini hinnata, kuidas suhestusid omavahel erinevad kampaanias osalenud tegutsejad, tuleks eraldi uurida kõigi osapoolte meediakajastusi ning intervjuuerida rohkem inimesi ka üliõpilaste ja poliitikute poole pealt, et näha milline on nende vaade. Samuti saaks läheneda selle nurga alt, et uurida, millist tüüpi tegevused ja viisid on kõige efektiivsemad ja edukamad poliitikakujundamise mõjutamiseks, sest käesolev uurimus keskendus avalikele tegevustele ja kajastusele meedias.

Kasutatud kirjandus

Adam, C., Steinebach, Y., & Knill, C. (2018). Neglected challenges to evidence-based policy-making: the problem of policy accumulation. *Policy Sciences*, 51(3), 269–290. <https://doi.org/10.1007/s11077-018-9318-4>

Ainsworth, S. (2010). Methodological Perspectives on Interest Groups. In *The Oxford Handbook of American Political Parties and Interest Groups*, ed. L. Sandy Maisel, Jeffrey M. Berry. Oxford University Press, 77-94

Arenguseire Keskus (2022). Kõrghariduse tulevik. Arengusuundumused aastani 2035. Raport. Tallinn: Arenguseire Keskus.

Bacchi, C. (2009). Analysing Policy: What's the problem represented to be? <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BB03447360>

Banha, F., Flores, A., & Coelho, L. (2022). A new conceptual framework and approach to decision making in public policy. *Knowledge*, 2(4), 539–556. <https://doi.org/10.3390/knowledge2040032>

Binderkrantz, A. S. (2005). Interest Group Strategies: Navigating between Privileged Access and Strategies of Pressure. *Political Studies*, 53(4), 694–715. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2005.00552.x>

Binderkrantz, A. S. (2008). Different groups, different strategies: How interest groups pursue their political ambitions. *Scandinavian Political Studies*, 31(2), 173–200. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2008.00201.x>

Binderkrantz, A. S., Christiansen, P. M., & Pedersen, H. H. (2014). Interest group access to the bureaucracy, parliament, and the media. *Governance*, 28(1), 95–112. <https://doi.org/10.1111/gove.12089>

Braybrooke, D., & Lindblom, C. E. (1963). *A strategy of decision: Policy Evaluation as a Social Process*. [New York] : Free Press of Glencoe.

Bundi, P. (2018). Parliamentarians' strategies for policy evaluations. *Evaluation and Program Planning*, 69, 130–138. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2017.02.003>

Capano, G., & Pritoni, A. (2020). Policy cycle. In *The Palgrave Encyclopedia of Interest Groups, Lobbying and Public Affairs*, ed. P. Harris et al. Springer Nature, 1-7.

Christie, C. A., & Fleischer, D. N. (2010). Insight into Evaluation Practice: A content analysis of designs and methods used in evaluation studies published in North American Evaluation-Focused Journals. *American Journal of Evaluation*, 31(3), 326–346. <https://doi.org/10.1177/1098214010369170>

Cigler, A. J., & Loomis, B. A. (1986). Introduction: The Changing Nature of Interest Group Politics. In *Interest Group Politics* (2nd ed.), eds. Allan J. Cigler & Burdett A. Loomis. Congressional Quarterly Inc, 1-26

Cobb, R. W., Coughlin, J. F. (1998). Are Elderly Drivers a Road Hazard? Problem Definition and Political Impact. *Journal of Aging Studies*, 12(4), 411-427.

Coen, D. (2007). Empirical and theoretical studies in EU lobbying. *Journal of European Public Policy*, 14(3), 333–345. <https://doi.org/10.1080/13501760701243731>

Costain, A. N. (1992). Social Movements as Interest Groups: The Case of the Women's Movement. In *The Politics of Interests: Interest Groups Transformed*, ed. Mark P. Petracca. Westview Press, 285-307

De Bruycker, I. (2016). Framing and advocacy: a research agenda for interest group studies. *Journal of European Public Policy*, 24(5), 775–787. <https://doi.org/10.1080/13501763.2016.1149208>

Eesti Rektorite Nõukogu. (2023, 24. jaanuar). Eesti avalik-õiguslike ülikoolide nõukogude liikmete ühisavaldus. <https://ern.ee/eesti-avalik-oiguslike-ulikoolide-noukogude-liikmete-uhisavaldus/> (külastatud 01.12, 2023)

English-Estonian MT dictionary. Lobbyism. <https://www.eki.ee/dict/ies/index.cgi?Q=lobbyism&F=M&C06=en> (külastatud 5. november, 2023)

ERR. (2022, 26. oktoober). Haridusminister ja ülikoolid allkirjastasid viimaks halduslepingud. *ERR*. <https://www.err.ee/1608766615/haridusminister-ja-ulikoolid-allkirjastasid-viimaks-halduslepingud> (külastatud 01.12, 2023)

FitzGerald, C., O'Malley, E., & Broin, D. Ó. (2019). Policy success/policy failure: A framework for understanding policy choices. *Administration*, 67(2), 1–24. <https://doi.org/10.2478/admin-2019-0011>

Grossman, G. M., & Helpman, E. (2001). *Special interest politics*. MIT Press.

Hall, R., & Deardorff, A. V. (2006). Lobbying as legislative subsidy. *American Political Science Review*, 100(1), 69–84. <https://doi.org/10.1017/s0003055406062010>

Howlett, M. (2013). *Canadian public policy: Selected Studies in Process and Style*. University of Toronto Press.

Howlett, M., Perl, A., & Ramesh, M. (2009). *Studying public policy: Policy Cycles & Policy Subsystems*. Oxford University Press, USA.

Jordan, A. (1981). Iron triangles, woolly corporatism and elastic nets: images of the policy process. *Journal of Public Policy*, 1(1), 95–123. <https://doi.org/10.1017/s0143814x00001379>

Junk, W. M., & Rasmussen, A. (2018). Framing by the Flock: Collective issue definition and advocacy success. *Comparative Political Studies*, 52(4), 483–513. <https://doi.org/10.1177/0010414018784044>

Järve, Katariina. (2023, 23. jaanuar). Kõrgharidus külmub ja üle jõu käivad ka kiirnuudlid. *ERR*. <https://www.err.ee/1609014584/alates-sugisest-kahekordistuvad-vajaduspohised-oppetoetused> (külastatud 01.12, 2023)

King, G., Gakidou, E., Ravishankar, N., Moore, R. T., Lakin, J., Vargas, M., Téllez-Rojo, M. M., Ávila, J. E. H., Ávila, M. H., & Llamas, H. H. (2007). A “politically robust” experimental design for public policy evaluation, with application to the Mexican Universal Health Insurance program. *Journal of Policy Analysis and Management*, 26(3), 479–506. <https://doi.org/10.1002/pam.20279>

Kingdon, J. W. (1984). *Agendas, alternatives, and public policies*. Addison Wesley Publishing Company.

- Klemenčić, M., & Palomares, F. M. G. (2017). Transnational student associations in the European multi-level governance of higher education policies. *European Educational Research Journal*. <https://doi.org/10.1177/1474904117736428>
- Knill, C., & Tosun, J. (2020). *Public policy: A New Introduction*. Bloomsbury Publishing.
- Koduah, A., Agyepong, I. A., & Van Dijk, J. (2016). ‘The one with the purse makes policy’: Power, problem definition, framing and maternal health policies and programmes evolution in national level institutionalised policy making processes in Ghana. *Social Science & Medicine*, 167, 79–87. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2016.08.051>
- Kreppel, Amie. (2009). Executive-Legislative Relations and Legislative Agenda Setting in Italy: From Leggine to Decreti and Deleghe. *Bulletin of Italian Politics* (1). 125-151.
- Leech, B. L. (2010). Lobbying and Influence. In *The Oxford Handbook of American Political Parties and Interest Groups*, ed. L. Sandy Maisel, Jeffrey M. Berry. Oxford University Press, 534-551
- Lindblom, C. E., & Woodhouse, E. J. (1993). *The policy-making process*. Pearson College Division.
- Linder, S. H., & Peters, B. G. (1989). Instruments of Government: Perceptions and Contexts. *Journal of Public Policy*, 9(1), 35–58. <https://doi.org/10.1017/s0143814x00007960>
- Maor, M. (2013). Policy bubbles. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2219077>
- McConnell, A. (2015). What is policy failure? A primer to help navigate the maze. *Public Policy and Administration*, 30(3–4), 221–242. <https://doi.org/10.1177/0952076714565416>
- Mcfarland, A. (2010). Interest Group Theory. In *The Oxford Handbook of American Political Parties and Interest Groups*, eds. L. Sandy Maisel & Jeffrey M. Berry. Oxford University Press, 37-56
- McKay, A. M., & Yackee, S. W. (2007). Interest group competition on federal agency rules. *American Politics Research*, 35(3), 336–357. <https://doi.org/10.1177/1532673x06296571>

- Natow, R. S. (2015). From Capitol Hill to Dupont Circle and beyond: The influence of policy actors in the federal higher education rulemaking process. *The Journal of Higher Education*, 86(3), 360–386. <https://doi.org/10.1353/jhe.2015.0015>
- Peterson, P. E. (1992). The Rise and Fall of Special Interest Politics. In *The Politics of Interests: Interest Groups Transformed*, ed. Mark P. Petracca. Westview Press, 326-344
- Petracca, M. P. (1992). The rediscovery of interest group politics. In *The Politics of Interests: Interest Groups Transformed*, ed. Mark P. Petracca. Westview Press, 3-31.
- Premfors, R. (1981). National policy styles and higher education in France, Sweden and the United Kingdom. *European Journal of Education*, 16(2), 253. <https://doi.org/10.2307/1502698>
- Riigikogu. (2021, 26. oktoober). Riigikogu liikmed moodustasid kõrghariduse toetusrühma - Riigikogu. Riigikogu. <https://www.riigikogu.ee/fraktsioonide-teated/uhenduste-teated/riigikogu-liikmed-moodustasid-korghariduse-toetusruhma/> (külastatud 18.09, 2023)
- Sabatier, P. A., & Weible, C. M. (2014). *Theories of the policy process*. Westview Press.
- Segaard, S. B. (2022). Political changemakers in Norway: The strategies and political ideas of welfare providers. *Acta Sociologica*, 66(2), 136–152. <https://doi.org/10.1177/00016993221088785>
- Shpaizman, I. (2018). Beyond the visible policy agenda: problem definitions disappearing from the agenda as nondecisions. *Journal of Public Policy*, 40(1), 72–95. <https://doi.org/10.1017/s0143814x18000260>
- Sotsiaalministeerium. Lobitegevus. <https://www.sm.ee/lobitegevus> (külastatud 5. november, 2023)
- Thomas, C. S., & Hrebenar, R. J. (1992). Changing Patterns of Interest Group Activity: A Regional Perspective. In *The Politics of Interests: Interest Groups Transformed*, ed. Mark P. Petracca. Westview Press, 150-174.
- Truijens, D., & Hanegraaff, M. (2023). It ain't over 'Til it's over: Interest-Group influence in policy implementation. *Political Studies Review*, 1-15. <https://doi.org/10.1177/14789299231162015>

Tsebelis, G. (2000). Veto players and institutional analysis. *Governance*, 13(4), 441–474. <https://doi.org/10.1111/0952-1895.00141>

TÜÜE. (2023, 7. märts). Valimiskompass tudengile. Tartu Ülikooli üliõpilasesindus. <https://tyye.ut.ee/et/sisu/valimiskompass-tudengile> (külastatud 18.09, 2023)

Vabariigi Valitsus. (2023). Koalitsioonilepe 2023-2027. <https://valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/valitsemise-alused/koalitsioonilepe#haridus> (külastatud 19.09, 2023)

Vancoppenolle, D., Sætren, H., & Hupe, P. (2015). The Politics of policy design and Implementation: A comparative study of two Belgian service voucher programs. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*, 17(2), 157–173. <https://doi.org/10.1080/13876988.2015.1006831>

Ward, N., Donaldson, A., & Lowe, P. (2004). Policy Framing and Learning the Lessons from the UK's Foot and Mouth Disease Crisis. *Environment and Planning C-government and Policy*, 22(2), 291–306. <https://doi.org/10.1068/c0209s>

Varone, F., Bundi, P., & Gava, R. (2018). Policy evaluation in parliament: interest groups as catalysts. *International Review of Administrative Sciences*, 86(1), 98–114. <https://doi.org/10.1177/0020852317750461>

Wildavsky, A. B. (1979). *Speaking truth to power: The Art and Craft of Policy Analysis*. Little Brown.

Yackee, J. W., & Yackee, S. W. (2006). A bias towards business? Assessing interest group influence on the U.S. bureaucracy. *The Journal of Politics*, 68(1), 128–139. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2508.2006.00375.x>

Analüüsitud meediakajastused

Aeg	Pealkiri	Sisu	Liik	Portaal	Osalus
Õppeaasta 2021/22					
27.08.2021	Tartu Ülikoolis alustab tänavu 4339 uut üliõpilast	õppeaasta algus	artikkel	Postimees (haridusportaal)	keskmine
27.08.2021	Tartu ülikoolis alustab õpinguid 4339 uut üliõpilast	õppeaasta algus	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
30.08.2021	Tartu Ülikool peab esmaspäeval peahoone ees õppeaasta avaaktuse	õppeaasta algus	artikkel	Postimees (haridusportaal)	keskmine
30.08.2021	GALERII) Tartu ülikooli õppeaasta avaaktusel jäid märksõnadena kõlama silmside ja koostöö	õppeaasta algus	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
30.08.2021	Pärastlõunased uudised	õppeaasta algus, kaugõpe ja kohapealõpe	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
30.08.2021	Sotsid kutsuvad Tartus arutlema tudengite rolli üle linnas	tudengid ja Tartu (sotsid)	artikkel	Postimees (haridusportaal)	väike
31.08.2021	Ülikool esitles järvalase loodud uut maskotti, müstilist Tiksut	Tiksu	artikkel	Järva Teataja (Postimees)	keskmine
01.09.2021	Avatud suhtlemine aitab spikerdamist vähendada	spikerdamine	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
01.09.2021	Tudengiühenduste müüdid ja tegelikkus	OLE ROHKEM viktoriin	artikkel	Universitas Tartuensis	väike
01.02.2022	Ülikool kutsub liikuma	LKÜ	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
06.03.2022	Päevakaja	sõda Ukrainas	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
06.03.2022	Uudised 11:00	sõda Ukrainas	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
31.03.2022	VIDEO Kaljurand, Karell, Kalmet ja Päts arutavad, milline on Vene agressiooni mõju kultuurile, haridusele ja ajakirjandusele	sõda Ukrainas	artikkel	Õhtuleht	keskmine
01.04.2022	Eesti üliõpilased Ukrainat toetamas	sõda Ukrainas	artikkel	Universitas Tartuensis	keskmine
27.04.2022	ARUTELUSEMINAR) Kõrghariduse rahastamise muutmise võimalikest mõjudest	KHR ¹ , aruteluseminar	artikkel	Postimees (haridusportaal)	keskmine

¹ KHR – kõrghariduse rahastamine

28.04.2022	Analüüs: kõrghariduse rahastamisel võiks järgida Soome või Hollandi eeskujut	KHR, analüüs	artikkel	ERR	keskmine
28.04.2022	Uudised 9:00	KHR, analüüs	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
28.04.2022	Uudised 8:00	KHR, analüüs	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
29.06.2022	HANNA BRITT SOOTS JA KATARIINA SOFIA PÄTS) Üliõpilastelt kooritakse seitset nahka	KHR, tudengite raskused	artikkel (arvamus)	Postimees	suur
Õppeaasta 2022/23					
01.08.2022	Spikker uuele tudengile	Soovitused uuele tudengile	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
01.08.2022	Kõrghariduse kerjapäev - avaaktusele sendid kaasa!	KHR, "Sendid kaasa"	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
29.08.2022	Ökoskoop	KHR, "Sendid kaasa"	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
29.08.2022	Tartu Ülikoolis alustavad esmaspäeval haridusteed 4530 uut tudengit	KHR, "Sendid kaasa", õa algus	artikkel	Postimees (haridusportaal)	keskmine
29.08.2022	GALERII) Rektor akadeemilise aasta avaaktusel: ülikoolil on kuus sammast, aga raha vaid nelja ülalhooldmiseks	KHR, "Sendid kaasa"	artikkel	Tartu Postimees	suur
29.08.2022	Kuku pärastlõuna	KHR, "Sendid kaasa"	uudislõik	Kuku raadio	suur
29.08.2022	Päevakaja	KHR, "Sendid kaasa"	uudislõik	Vikerraadio	suur
29.08.2022	Pärastlõunased uudised	KHR, "Sendid kaasa"	uudislõik	Vikerraadio	suur
29.08.2022	Tartu ülikooli rektor: me seisame täna vaid nelja sambaga ülikooli ees. Ülejäänuks pole riigil raha	KHR, "Sendid kaasa"	artikkel	Delfi (Eesti Päevaleht)	suur
29.08.2022	Uudis+ 1. saatetund	KHR, "Sendid kaasa"	uudislõik	Vikerraadio	suur
29.08.2022	VIDEO ja FOTOD Tudengid kerjasid meelevaldusel riigilt raha	KHR, "Sendid kaasa"	artikkel	Delfi (Delfi TV)	suur
29.08.2022	Õppeaasta Tartu Ülikoolis algas meelevaldusega	KHR, "Sendid kaasa"	artikkel	ERR	suur
30.08.2022	JUHTKIRI Tähelepanu, õhus on õpetajate streigi hõngu	Õpetajate streikimine	artikkel	Delfi (Eesti Päevaleht)	keskmine
30.08.2022	Tudengid kõlistasid kõrghariduse toetuseks sente	KHR, "Sendid kaasa"	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
30.08.2022	Tudengid kõlistasid ülikooli avaaktusel kerjasente	KHR, "Sendid kaasa"	artikkel	Tartu Postimees	suur
13.09.2022	Otse kell 16: tudengid avavad kõrghariduse probleeme	KHR, Riigikogu toetusrühm	artikkel	ERR	keskmine
17.09.2022	KIRI Annette Nordmann: tudengitele tasuta raha? Ärme pikendame lapsepõlve	KHR, tudengitoetused	artikkel	Delfi (Eesti Päevaleht)	väike

04.10.2022	Kaasava eelarve hääletusel saavad osaleda ka mittetartlastest tudengid	Kaasav eelarve	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
04.10.2022	Kultuuriuudised	Kunstide Keskuse sulgemine	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
07.10.2022	Tudengisöökla avab ukse esialgu mõneks nädalaks	Tudengisöökla	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
07.10.2022	Vikerhommik 6:30	Tudengisöökla	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
12.10.2022	GALERII) Tudengisöökla avamisel tekkis ukse taha järjekord	Tudengisöökla	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
12.10.2022	pealkiri puudub	Tudengisöökla	uudislugu	Aktuaalne kaamera (ETV)	keskmine
12.10.2022	Tartus avati pilootprojektina soodne tudengisöökla	Tudengisöökla	artikkel	ERR	keskmine
18.10.2022	Üliõpilasesindused korraldavad riigikogu liikmetele tudengivarjupäeva	KHR, "Poliitikud ülikooli"	artikkel	Postimees (haridusportaal)	suur
28.10.2022	pealkiri puudub	Tudengisöökla	uudislugu	Postimehe uudised (Kanal 2)	keskmine
28.10.2022	Tudengite kauaoodatud söökla paneb ukse kinni	Tudengisöökla	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
29.10.2022	Uus tudengisöökla murdis koolitoidu müüdi: siniseid kartuleid ja tooreid makarone seal ei pakuta	Tudengisöökla	artikkel	Postimees (4jaleht)	keskmine
01.11.2022	Kui tõllakuuri uks on lahti, võib alati sisse astuda!	Katariina persoonilugu	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
01.11.2022	Kadedus on edasiviiv jõud: ehk Kuidas me vanadesse õppehoonetesse mõnusaid nurgakesi rajasime	Õpi- ja puhkealad	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
12.11.2022	Katariina Sofia Päts: nimi mõjutab mu elu nii, et kõik kogu aeg küsivad, kuidas see mu elu mõjutab	Katariina persoonilugu	artikkel	Tartu Postimees	suur
20.12.2022	Tudengisöökla võib siiski saada uue hingamise	Tudengisöökla	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
11.01.2023	Asser: otsustan TÜ rektoriks kandideerimise peale pakkumist	Rektorivalimised	artikkel	ERR	väike
11.01.2023	Hommik 7:30	Rektorivalimised	uudislõik	Raadio2	väike
11.01.2023	pealkiri puudub	Rektorivalimised	uudislugu	Postimehe uudised (Kanal 2)	väike
11.01.2023	Tartu ülikool kuulutab välja rektori valimise	Rektorivalimised	artikkel	ERR	väike
11.01.2023	Tartu ülikool kuulutab välja rektori valimise	Rektorivalimised	artikkel	Tartu Postimees	väike

11.01.2023	Vikerhommik 7:30	Rektorivalimised	uudislõik	Vikerraadio	väike
11.01.2023	Ülikooli rektori valimistel viie aasta tagune vastasseis ei kordu	Rektorivalimised	artikkel	Tartu Postimees	väike
02.02.2023	Rahahädas tudengid abielluvad, et toetust saada. "Ma ei tunne, et ma riiki otseselt petaks."	KHR, abiellumine ja toetused	artikkel	Sakala	keskmine
09.02.2023	Järelvaadatav: Tartu Ülikool ootab taas huvilisi lahtiste uste päevale	TÜ avatud uste päev	artikkel	Tartu Postimees	väike
09.02.2023	Tartu Ülikool avab huvilistele oma ukсед	TÜ avatud uste päev	artikkel	Delfi	väike
09.02.2023	Tartu Ülikool ootab taas huvilisi lahtiste uste päevale	TÜ avatud uste päev	artikkel	Lõunaeestlane	väike
09.02.2023	Tartu Ülikool ootab taas huvilisi lahtiste uste päevale	TÜ avatud uste päev	artikkel	Postimees (haridusportaal)	väike
18.02.2023	VALIMISTE NOOREKIHT Mida erakonnad noortele lubavad? „Suureks üllatuseks ja kurvastuseks: ega nad palju ei luba“	KHR, valimised	artikkel	Delfi	suur
21.02.2023	Selgunud on Tartu Ülikooli aastaauhindade saajad ja aasta õppejõud	TÜ aastaauhinnad	artikkel	Delfi	keskmine
21.02.2023	Selgunud on Tartu Ülikooli aastaauhindade saajad ja aasta õppejõud	TÜ aastaauhinnad	artikkel	Med24	keskmine
21.02.2023	Selgusid Tartu Ülikooli aastaauhindade saajad ja aasta õppejõud	TÜ aastaauhinnad	artikkel	Postimees (haridusportaal)	keskmine
22.02.2023	Ärataja 6:30	KHR, TÜ aastaauhinnad	uudislõik	Kuku raadio	keskmine
22.02.2023	Ärataja 7:00	KHR, TÜ aastaauhinnad	uudislõik	Kuku raadio	keskmine
22.02.2023	Selgunud on Tartu Ülikooli aastaauhindade saajad ja aasta õppejõud	TÜ aastaauhinnad	artikkel	GoodNews	keskmine
22.02.2023	Selgunud on Tartu Ülikooli aastaauhindade saajad ja aasta õppejõud	TÜ aastaauhinnad	artikkel	Postimees (Järva Teataja)	keskmine
22.02.2023	Ärataja 9:00	KHR	raadiosaade	Kuku raadio	suur
22.02.2023	HANNA BRITT SOOTS: Toetuste tingimused on nii karmid, et ülikoolidel jääb raha välja jagamata	KHR, toetused ja valimised	arvamusartikkel	Postimees (Arvamus)	suur
23.02.2023	Meditsiiniteaduste valdkonna aasta õppejõud on Raivo Puhke	TÜ aastaauhinnad, aasta õppejõud	artikkel	Med24	keskmine
05.03.2023	Kõrgkoolijuhid tänavustest valimislubadustest: suund on õige, lahenduskäik ähmane	KHR, valimised	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
13.03.2023	Vikerhommik 6:00	Rektorivalimised	uudislõik	Vikerraadio	väike

14.03.2023	Uudised 14:00	KHR, rahajagamine	uudislõik	Kuku raadio	keskmine
14.03.2023	Uudised 15:00	KHR, rahajagamine	uudislõik	Kuku raadio	keskmine
14.03.2023	Rahasadu ülikooli peahoone ees: tudengid saavad kolmapäeva hommikul 4000 eurot sulas kätte	KHR, rahajagamine	artikkel	Tartu Postimees	suur
14.03.2023	Tartu lühiuudised	KHR, rahajagamine	artikkel	Postimees	suur
14.03.2023	Üliõpilasesindus jagab ülikoolilt saadud auhinnaraha tudengitele	KHR, rahajagamine	artikkel	Ring FM	suur
15.03.2023	Kuku pärastlõuna	KHR, rahajagamine	uudislõik	Kuku raadio	suur
15.03.2023	pealkiri puudub	KHR, rahajagamine	uudislugu	Aktuaalne kaamera (ETV)	suur
15.03.2023	pealkiri puudub	KHR, rahajagamine	uudislugu	Reporter (Kanal 2)	suur
15.03.2023	Preemia massidesse: tudengiesindus jagas auhinnana saadud raha lihtsalt laiali	KHR, rahajagamine	artikkel	Õhtuleht	suur
15.03.2023	Suur hulk sularaha jagamisele tulnud tudengeid lahkus tühjade pihkudega	KHR, rahajagamine	artikkel	Tartu Postimees	suur
15.03.2023	Tartu Ülikooli ees jagati tudengitele sularaha	KHR, rahajagamine	artikkel	Reporter (kirjalik)	suur
15.03.2023	TÜ tudengid seisid 20-eurose toetuse saamiseks tunde järjekorras	KHR, rahajagamine	artikkel	ERR	suur
16.03.2023	Hommik 9:30	KHR, rahajagamine	uudislõik	Raadio2	keskmine
16.03.2023	MyHits hommik 8:30	KHR, rahajagamine	uudislõik	Raadio MyHits	keskmine
16.03.2023	Kiirnuudlite pakk paneb Kaja Kallast vaestele üliõpilastele rohkem mõtlema?	KHR, Tallinna tort	artikkel	Reporter (kirjalik)	keskmine
16.03.2023	pealkiri puudub	KHR, Tallinna tort	uudislugu	Reporter (Kanal 2)	keskmine
16.03.2023	Hommikuprogramm 8:00	KHR, rahajagamine	uudislõik	Star FM	suur
18.03.2023	Poliitkolumnist Margit Sutrop: tudengid hüüavad appi	KHR	arvamustikkel	Delfi (Eesti Päevaleht)	keskmine
22.03.2023	Rektoriks pürgijatest näib olevat väike eelis Toomas Asseril	Rektorivalimised	artikkel	Tartu Postimees	keskmine
22.03.2023	TÜ üliõpilaskonna aseesimees: tudengitel napib raha antidepressantide ostmiseks	KHR, rahajagamine	arvamustikkel	Delfi (Eesti Päevaleht)	suur
23.03.2023	Pipi Õun: hoiatus antidepressante võtvatele tudengitele – need üksi ei ole lahendus!	Vaimne tervis, tudengid	artikkel	Delfi (Eesti Päevaleht)	väike
25.03.2023	Juhtkiri #29 Seekordsed koalitsioonikõnelused on olulisemad kui kunagi varem	KHR, koalitsioonikõnelused	artikkel	Postimees (4jaleht)	väike

27.03.2023	Kuidas leida kõrgharidusele rohkem raha?	KHR	artikkel	Pealinn	keskmine
27.03.2023	Hommik	Rektorivalimised, debatt	uudislõik	Raadio2	keskmine
27.03.2023	Hommik 8:00	Rektorivalimised, debatt	uudislõik	Raadio2	keskmine
27.03.2023	Keskpäevased uudised	Rektorivalimised, debatt	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
27.03.2023	Uudised 8:00	Rektorivalimised, debatt	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
27.03.2023	Vikerhommik 7:00	Rektorivalimised, debatt	uudislõik	Vikerraadio	keskmine
27.03.2023	GALERII) Rektorikandidaatide esimene debatt tulist arutelu ei toonud	Rektorivalimised, debatt	artikkel	Tartu Postimees	suur
27.03.2023	pealkiri puudub	Rektorivalimised, debatt	uudislugu	Aktuaalne kaamera (ETV)	suur
28.03.2023	Kuku pärastlõuna: Siret Siim räägib Tartu Ülikooli rektori valimistest	Rektorivalimised	raadiosaade	Kuku raadio	suur
01.04.2023	Üliõpilasesindus jagas preemiaraha tudengitele	KHR, rahajagamine	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
01.04.2023	Rektorikandidaadid tudengite ees: raha on palju juurde vaja, muidu läheb hästi	Rektorikandidaadi debatt	artikkel	Universitas Tartuensis	suur
05.04.2023	Hommikuprogramm 7:00	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Sky Plus	keskmine
05.04.2023	Hommikuprogramm 7:30	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Star FM	keskmine
05.04.2023	Hommikuprogramm 8:00	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Star FM	keskmine
05.04.2023	Hommikuprogramm 8:30	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Star FM	keskmine
05.04.2023	Hommikuprogramm 9:00	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Sky Plus	keskmine
05.04.2023	Hommikuprogramm 9:00	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Star FM	keskmine
05.04.2023	Hommikuprogramm 9:30	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Sky Plus	keskmine
05.04.2023	Ärataja 10:00	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Kuku raadio	keskmine
05.04.2023	Ärataja 8:00	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Kuku raadio	keskmine
05.04.2023	Ärataja 9:00	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislõik	Kuku raadio	keskmine

05.04.2023	pealkiri puudub	KHR, "Aitäh, et lubasite", kõnelused	uudislugu	Terevisioon (ETV)	keskmine
05.04.2023	PILDID) Tudengite protestile tõmmati Tartu raekoja ees kiirelt kriips peale	KHR, "Aitäh, et lubasite"	artikkel	Tartu Postimees	suur
05.04.2023	Üliõpilased nõuavad meeleavaldustega tudengitoetuste tõstmist	KHR, "Aitäh, et lubasite"	artikkel	Postimees (haridusportaal)	suur
05.04.2023	FOTOD Tudengid nõudsid toetuse tõstmist (21)	KHR, "Aitäh, et lubasite"	artikkel	Õhtuleht	väike
05.04.2023	Seitsmesed Uudised	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislugu	Seitsmesed Uudised (TV3)	väike
05.04.2023	Tallinna Uudised	KHR, "Aitäh, et lubasite"	uudislugu	Tallinna Uudised (TV3)	väike
05.04.2023	VIDEO JA FOTOD) Tudengid koputasid poliitikute südametunnistusele: «Te ju lubasite. Täitke neid»	KHR, "Aitäh, et lubasite"	artikkel	Postimees	väike
08.04.2023	UUDISNÄDAL) Nädala tippsündmuste ülevaade	KHR, "Aitäh, et lubasite"	artikkel	Postimees	keskmine
09.04.2023	Vajaduspõhine õppetoetus tõuseb järgmisest aastast. Kristina Kallas: see oli väga suur pingutus	KHR, vajaduspõhise õppetoetuse tõus	artikkel	Delfi	keskmine
10.04.2023	ELAME, NÄEME? Üliõpilased: toetuste tõus on õige samm, kuid ei lahenda veel kogu probleemi	KHR, toetused ja koalitsioonilepe	artikkel	Õhtuleht	keskmine
12.04.2023	Tartu Ülikool kutsub kevadjooksule	TÜ kevadjooks	artikkel	Lõunaestlane	väike
13.04.2023	Kevadjooksu kilomeeter maksab soolast hinda	TÜ kevadjooks	artikkel	Tartu Postimees	väike
19.04.2023	Tartu Ülikooli rektori kandidaatide debatt	Rektorivalimised	saade	ETV	keskmine
28.04.2023	Tudengid ei tule tööl käimata toime	KHR, rahajagamine	artikkel	Õpetajate Leht	suur
05.05.2023	Päevakaja	Tekstiroboti kasutamine töödes	uudislõik	Vikerraadio	suur
15.05.2023	pealkiri puudub	Ööraamatukogu	uudislugu	Aktuaalne kaamera (ETV)	suur
15.05.2023	Tartu Ülikooli raamatukogu avas eksamisessiooniks taas ööraamatukogu	Ööraamatukogu	artikkel	ERR	suur
15.05.2023	Tartu Ülikooli ööraamatukogu tuleb taas	Ööraamatukogu	artikkel	Postimees (haridusportaal)	suur
15.05.2023	Ööraamatukogu kestab sel kevadel kauem kui kunagi varem	Ööraamatukogu	artikkel	Postimees (raamatuportaal)	suur

Intervjuude nimekiri

1. Intervjuu Marcus Ehasooga (07.12.2023 kell 17.15) Zoomis, kestus 39 minutit.
2. Intervjuu Hanna Kanepiga (12.12.2023 kell 9.00) TÜ üliõpilasesinduse kontoris, kestus 24 minutit.
3. Intervjuu Ott Lumega (13.12.2023 kell 10.30) Zoomis, kestus 32 minutit.
4. Intervjuu Renno Veinthaliga (13.12.2023 kell 11.30) Zoomis, kestus 46 minutit.
5. Intervjuu Helen Joostiga (14.12.2023 kell 14.30) Zoomis, kestus 23 minutit.

Intervjuude kava

Sissejuhatus

1. Millised tegevused, organisatsioonid ja/või inimesed jäid teile silma eelmisel õppeaastal, kui meedias räägiti kõrghariduse rahastamisest ja selle suurendamise vajalikkusest?
 - a. Miks just need organisatsioonid/inimesed Teie hinnangul esile tõusid?
 - b. Kes olid Teie arvates kõige olulisemad/prominentsemad teema tõstatamisel ja vedamisel?
2. Kui palju ja kuidas seostate selle teemaga üliõpilasi ning TÜ üliõpilasesindust?

TÜÜE tegevuste edukuse hindamine

3. Milliseid eelmisel õppeaastal toimunud kõrghariduse rahastamisega seotud tegevusi ja aktsioone seostate Te eelkõige just üliõpilaste või TÜ üliõpilasesindusega?
 - a. Millised neist jäid Teile kõige paremini meelde ja miks?
 - b. Kui palju kohtasite üliõpilasesindajate sõnavõtte või tegevuste kajastusi meedias?
 - c. Kuivõrd ja kuidas TÜÜE tegevused või sõnavõttud eristusid Teie hinnangul teiste sama eesmärgi nimel tegutsejatest?
4. Mis oli Teie arvates TÜÜE peamine sõnum ja eesmärk, mida sooviti tegevustega edasi anda?
 - a. Kuivõrd ja kuidas õnnestus TÜÜEl nende edasiandmine meedias?
5. Kui edukaks hindate TÜÜE tegevuste ja sõnumi jõudmist poliitikute jt otsustajateni?

TÜÜE meediakajastuse hindamine

6. Kui edukas oli TÜÜE kõrghariduse rahastamise temale tähelepanu osutamises meedia kaudu? Palun tooge näiteid.
 - a. Miks Te nii arvate?
7. Mis põhjustel oli TÜÜE meedia tähelepanu ja kajastuste saamisel edukas (või edutu)?
 - a. Millised tegevused või aspektid toetasid Teie hinnangul meedia tähelepanu saamist?

Kokkuvõte

8. Milline roll oli Teie arvates üliõpilastel ja TÜÜEI kõrghariduse tegevustoetuse suurendamise, vajaduspõhise õppetoetuse kahekordistamise ning õppelaenu mahu suurendamise punktide jõudmisel koalitsioonileppesse? Palun tooge võimalusel näiteid.
 - a. Kes (milline ühendus/organisatsioon) oli Teie arvates nende punktide saavutamisel kõige edukam?

Lisaküsimused lähtuvalt intervjueeritavatest

Hanna Kanep

- Kuidas kirjeldaksite TÜÜE ja Rektorate Nõukogu vahelist koostööd kõrghariduse rahastamise teemal?
- Milline oli Rektorate Nõukogu tunnetus TÜÜE panusest teema tõstatamises ajakirjanduses ja avalikkuses?

Ott Lumi

- Kui Teie oleksite TÜÜE positsioonist kampaaniat korraldanud, mida oleksite teinud teisiti?
- Milline oli teie hinnangul TÜÜE kui organisatsiooni nõrkus ja tugevus selle kampaaniaga tegelemisel?

Renno Veinthal

- Kuidas tunnetati TÜÜE korraldatud aktsioone ja nende sõnumeid HTM-is?
- Kes Teie hinnangul avaldas kõrghariduse rahastamiskampaaniale kõige suuremat mõju ja miks?

Marcus Ehasoo

- Kuidas Teie arvates suhestusid kampaanias TÜ üliõpilasesindus ja EÜL? Millist rolli ja eesmärki kumbki täitis ja kui edukalt?
- Kui olulisel kohal olid just TÜÜE tegevused üliõpilaste seisukohtade ja eesmärkide edastamisel?

Helen Joost

- Millisena ja miks tunnetasite Tartu ülikooli ja selle üliõpilasesinduse rolli ja edukust kõrghariduse rahastamise teema tõstatamises?
- Kui edukad olid üliõpilased Teie hinnangul rühmana oma sõnumite ja eesmärkide edastamises?

Intervjuude koodipuu

Kõrghariduse rahastamise kampaania

- Kampaania osalised
 - Rektorate Nõukogu ja ülikoolid
 - Poliitilised tegutsejad
 - Arenguseire Keskus
 - Üliõpilased
- Meediakajastuse tunnetus
 - Sõnumite ühtsus
 - Poliitikute arvamus
 - Avalik arvamus
- Saavutused
 - Üliõpilaste olulisus
 - TÜ üliõpilasesindus

TÜ üliõpilasesinduse tegevus kampaanias

- Peamised sõnumid
 - Üliõpilaste toimetulek
 - Kõrghariduse alarahastatus
 - Olukorra kiireloomulisus
 - Vaimne tervis
- Olulisemad aktsioonid
 - Sentide kõlistamine
 - Rahajagamine
 - Poliitikud ülikooli
 - Aitäh, et lubasite
- Meediatählepanu saamine
 - Ajastus

- Erilised
- Sõnumi selgus
- Mobiliseerimine
- Konflikt
- Arvamusartiklid ja sõnavõttud
- Tartu kui tudengilinn

Ootused üliõpilastele

- Üliõpilaste aktiivsus
- Parimad väljendusviisid

Lihtlitsents

Mina, Siret Siim (isikukood: 60005240294), annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Tartu Ülikooli üliõpilasesinduse edukus kõrghariduse rahastamise suurendamise kampaanias“ („The success of University of Tartu Student Union in the campaign to increase funding for higher education“), mille juhendaja on Kristiina Tõnnisson,

- reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
- kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.